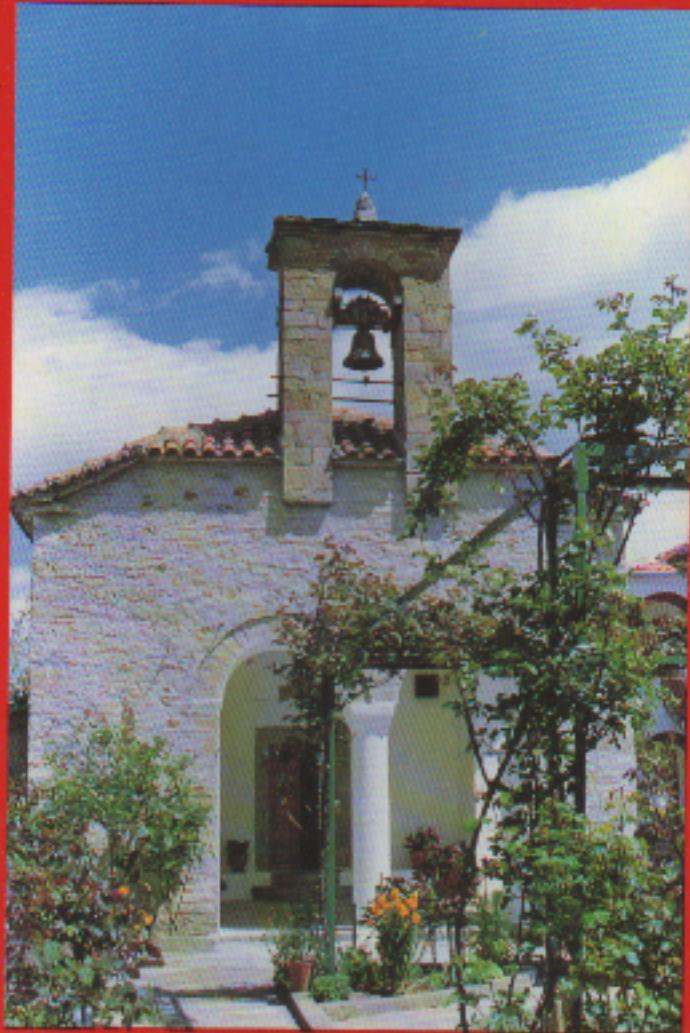

Αρχιμ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΣΤΕΦΑ
Πρωτοουγκέλλου Ι. Μ. Τρίκκης και Σταγόν

«ΕΙΣ ΤΑ ΟΡΗ...ΑΡΘΩΜΕΝ»

Προοκόνηρα στήν Τερά Μονή Σταγιάδων

Έκδοση Ι.Μ. Σταγιάδων

‘Αρχιμ. Γεωργίου Π. Στέφα
Πρωτοσυγκέλλου Ι. Μ. Τρίκκης και Σταγῶν

«ΕΙΣ ΤΑ ΟΡΗ...ΑΡΘΩΜΕΝ»

*

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ
ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΑΓΙΑΔΩΝ

“Εκδόση Ι. Μ. Σταγιάδων

«Ού είσι δύο ή τρεῖς
συνηγμένοι εἰς τό έμόν ὄνομα,
ἐκεῖ είμι
ἐν μέσῳ αὐτῶν».

(Ο Κύριος)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΠΑΓΓΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

«Διώκετε τὸν ἀγιασμόν,
οὐ χωρίς
οὐδεὶς ὀφεται τὸν Κύριον.

(Ο Απ. Παῦλος)

Η Ι. Μονή Σταγιάδων

από την αρχιερέα της ομώνυμης Μονής Σταγιάδων, Αρχιερέα της Επαρχίας Καστοριάς, Αρχιμανδρίτη της Μονής Αγίου Παύλου Βασιλείου στην Καστοριά.

*Στό Μητροπολιτικό ναό ἀγ. Νικολάου Τρικάλων
τήν ήμέρα τῆς χειροτονίας (17-9-1967)*

Αφιερώνεται εύλαβικά
στή σεπτή μνήμη
τοῦ μακαριστοῦ Γέροντά μου,
ἀειμνήστου Μητροπολίτου
Τρίκκης καὶ Σταγῶν
κυροῦ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ,
πού πολύ ἀγάπησε
τό Μοναστήρι τῶν Σταγιάδων.

«Ἡρα τούς δόφθαλμούς μου
εἰς τά δρη.
Ἡ βοήθειά μου παρά Κυρίου
τοῦ ποιήσαντος
τόν οὐρανόν καὶ τὴν γῆν».
(Ψαλμός 120)

«Εἰς τά δρη ψυχή ἀρθῶμεν·
δεῦρο ἐκεῖσε,
ὅθεν βοήθεια ἥκει».
(ἀναβαθμοὶ πλ. α' ἥχος)

την αρχαίαν πόλην την οποία μετέβασαν αρχαιολόγοι
και στην οποίαν η ελληνικότητα παρήγεται από την αρχαιότητα

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Πρίν είκοσι δύο χρόνια ή άγάπη τοῦ Θεοῦ
κατηγύθυνε τά βήματά μας στό ιστορικό Μοναστήρι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων.
Σ' ἑνα Μοναστήρι πού ή Ιστορία του χάνεται στά
βάθη τῶν αἰώνων καὶ ὁ χῶρος του ἔχει ἔξαγια-
σθεῖ ἀπό τις προσευχές, τά δάκρυα καὶ τούς ἀ-
σκητικούς ίδρωτες τῶν μοναχῶν πού ἔζησαν κα-
τά καιρούς σ' αὐτό.

Τό Μοναστήρι είναι κτισμένο πολύ κοντά στό
ὅμώνυμο χωριό Σταγιάδες, σέ τόπο έρημικό καὶ
δέν ύστερεῖ καθόλου σέ φυσική ὄμορφιά.

Όταν περάσει κανείς τή μεγάλη πύλη καὶ
μπεῖ στό έσωτερικό του, νιώθει ήσυχία, ειρήνη
καὶ γαλήνη πού βασιλεύει παντοῦ. Δηλαδή αὐτό
πού ζητάει ἔντονα στά κατάβαθμά της κάθε ψυχή.

Μόλις μπήκαμε στό Μοναστήρι, μέ λαχτάρα
τρέξαμε στό ναό γιά νά εύχαριστήσουμε τήν Βα-

σύλισσα τῶν Οὐρανῶν, πού μᾶς ὀδήγησε στὸν Ἱερόν αὐτό τόπο.

Μέσα στὸ ἀμυδρό φῶς τῶν καντηλιῶν ξεχώριζε στὴν εἰκόνα τῆς γλυκιά ἡ μορφή της. Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ στήριξε τίς καρδιές μας μὲ τῇ βεβαιότητα ὅτι θά στέκει πάντα στὸ πλευρό μας καὶ θά μᾶς συντρέχει σὲ κάθε δυσκολία πού θά συναντᾶμε στὸ δρόμο μας.

Όταν βγήκαμε ἀπό τὸν κατανυκτικό ναό εἴμαστε γεμάτες ἀπό Ἱερά συναισθήματα. Μέσα μας είχε ἥδη δημουργηθεῖ ἡ πεποίθηση ὅτι μέ τῇ βοήθεια τῆς Παναγίας μας θά μπορέσουμε νά ἀνανεώσουμε καὶ συντηρήσουμε τὸ Μοναστήρι της, τοῦ όποιου πολλά κτίρια ἔδειχναν ἐρειπωμένα. Ἐτσι καὶ ἔγινε. Στά χρόνια πού πέρασαν τακτοποιήθηκαν — μέ τῇ βοήθειά της — δλες σχεδόν οἱ οἰκοδομικές ἐργασίες πού ἐκκρεμοῦσαν καὶ πού ἦσαν ἀναγκαῖες νά γίνουν.

Μέχρι τώρα ζήσαμε ἅπειρες δωρεές τοῦ Θεοῦ. Πνευματικές καὶ ύλικές. Βέβαια δέν ἔλλειψαν οὕτε πειρασμοί οὕτε δυσκολίες. Ἡ παρουσία δμως τοῦ Θεοῦ μᾶς ἤταν καθημερινά αἰσθητή, γι' αὐτό πολλές φορές ἐπαναλάβαμε τὸ τοῦ ψαλμωδοῦ: «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει».

Τώρα δεχόμαστε ἀπό τὴν Παναγία μιά ἄλλη δωρεά. Ἐτσι εἶδαμε τά κείμενα τοῦ βιβλίου «Ἐις τὰ δρη...ἀρθῶμεν» — Προσκύνημα στὴν Ἱερά Μονή Σταγιάδων, πού προλογίζουμε.

Γεγονός εἶναι ὅτι εἴχαμε πολλές καὶ ἐπίμονες αἰτήσεις εύλαβῶν προσκυνητῶν τῆς Ἱ. Μο-

νής μας, νά τούς προσφέρουμε ένα βιβλίο, πού νά μιλάει γιά τήν *Ιστορία* της. Τό μικρό τεῦχος πού είχε γραφεῖ πρίν πολλά χρόνια άπό τόν άειμνηστο *Μητροπολίτη* μας *Τρίκκης* και *Σταγῶν* μακαριστό *Διονύσιο* έχει ήδη έξαντληθεῖ. Γιά νά ίκανοποιήσουμε τό αίτημα τών προσκυνητών μας, άποφασίσαμε μέ τό *Ηγουμενοσυμβούλιο* νά βροῦμε τρόπο νά γραφεῖ ένα καινούργιο βιβλίο μέ τήν *Ιστορία* τοῦ ἀρχαίου *Μοναστηριοῦ* μας.

Στήν ἀναζήτησή μας αύτή και μέ τήν εύλογία *τοῦ Ποιμενάρχου* μας *Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τρίκκης* και *Σταγῶν* κ.κ. *ΑΛΕΞΙΟΥ* βρέθηκε ἡ λύση. Τήν προσπάθεια συγκεντρώσεως ύλικοῦ και τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου ἀνέλαβε ὁ *Πανος*. Ἀρχιμανδρίτης *Γεώργιος Στέφας*, *Πρωτοσύγκελλος* τῆς *I. Μητροπόλεως* μας.

Ἡ προσφορά τοῦ π. *Γεωργίου* δέν περιορίστηκε στή συγγραφή τοῦ βιβλίου, ἀλλά προχώρησε και σέ οἰκονομική ἐνίσχυση γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἔξδων τῆς ἐκδόσεως του. *Χρέος* μας λοιπόν είναι νά τόν εύχαριστήσουμε και ἀπό τή θέση αύτή γιά τίς εὐγενεῖς προσφορές του. Ὁφείλουμε νά εύχαριστήσουμε ἀκόμη και δσους ἄλλους μᾶς βοήθησαν μέ τόν τρόπο τους γιά τήν ἐκδοση τοῦ βιβλίου.

Ἐπικαλούμενες τίς εύχες τοῦ *Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου* μας κ.κ. *ΑΛΕΞΙΟΥ* παρακαλοῦμε τήν *Μητέρα* και *Προστάτιδά* μας, τήν *Ὑπεραγία Θεοτόκο*, νά βοηθήσει ώστε ἡ ἐκδοσή μας αύτή νά γίνει ἀφορμή στούς ἀναγνώστες της νά ἐμβαθύνουν στή φιλοσοφία τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Nά ἔκτιψήσουν ἀκόμη τήν ἡσυχαστική ζωή καὶ νά τήν ἐκμεταλλευθοῦν δσο καὶ δταν τούς είναι δυνατό.

Τότε θά ἀποκτήσουν προσωπικές ἐμπειρίες καὶ θά ἀντιληφθοῦν τό νόημα τοῦ γνωστοῦ στίχου τῶν Ἀναβαθμῶν: «Τοῖς ἐρημικοῖς ζωῇ μακαρίᾳ ἔστι». Γιατί, δπως ἔχει ἀποδειχθεῖ, στήν ἐρημική ζωή οἱ πνευματικοί ἄνθρωποι ἀποκτοῦν τήν ἐσωτερική γαλήνη καὶ γεύονται ποικίλα πνευματικά βιώματα.

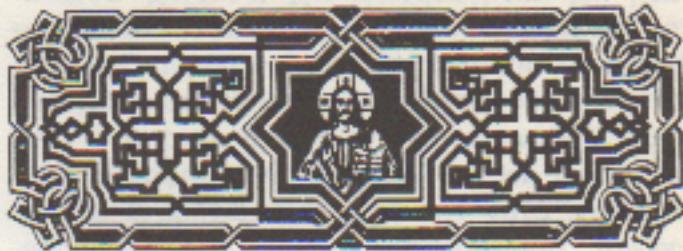
Μοναχή Θεονύμφη

Καθηγουμένη Ἱ. Μονῆς

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων.

Κρούεται τό Σήμαντρο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γιά τή σεβάσμια και ιερά Μονή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων είχε κυκλοφορήσει τό έτος 1962 ένα μικρό βιβλίο. Ήταν τό τεύχιδιο «ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΣΤΑΓΙΑΔΩΝ - Ἐκεῖ πού βασιλεύει ἡ γαλήνη», τό όποιο ζγραψε ὁ μακαριστός Γέροντάς μας και φιλομόναχος Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν, κυρός Διονύσιος. Τό τεῦχος αύτό δέν κυκλοφορεῖ πλέον, διότι ἔχει ἀπό χρόνια ἔξαντληθεῖ.

“Οσοι γνωρίζουν τήν ἔκδοση αύτή καὶ ἐπισκέπτονται τό Μοναστήρι τῶν Σταγιάδων παραδέχονται δτι τό περιεχόμενό της δέ συμφωνεῖ μέ τή σημερινή του ἐμφάνιση. Μέ τίς οίκοδομικές ἐργασίες, πού ἔγιναν στό μεταξύ ἀναγκαστικά, ἡ εἰκόνα τῶν κτιρίων τῆς Μονῆς παρουσιάζει ἀρκετές καὶ αἰσθητές διαφορές.

Μέ τή σκέψη αύτή καὶ ἔπειτα ἀπό τήν πατρική εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας Κ.Κ.ΑΛΕΞΙΟΥ ἀποδεχθήκαμε τή σχετική πρό-

ταση τῆς Καθηγουμένης τῆς Ἱ. Μονῆς Ὀσιωτάτης Μοναχῆς Θεονύμφης, νά γραφεὶ ἔνα νέο βιβλίο κατατοπιστικό γιά τό Μοναστήρι. "Αλλωστε ἔνας δόποιος δῆμος κόπος, πού γίνεται γιά νά τιμηθεὶ ἡ Παναγία μας, ἡ Πρώτη μετά τόν "Ἐνα, τόν Κύριό μας, ἐνθαρρύνει τόν γράφοντα, τουλάχιστον, δταν Τῆς ἀπευθύνει αἰτήματα σάν τό «γενοῦ, Παρθένε, προστασία, τεῖχος ἀκράδαντον, καταφυγή τε καὶ σκέπη καὶ ἀγαλλίαμα».

Γιά τό θέμα τῆς ἑργασίας μας δέ βρέθηκαν, δυστυχῶς, Ικανά γραπτά βοηθήματα. "Ο,τι στοιχεῖα συγκεντρώσαμε τά ἀξιοποιήσαμε δεόντως, χωρίς δημως νά καταφέρουμε νά ξεπεράσουμε μερικές ἐλλείψεις καὶ δρισμένα κενά. "Όλα δημως αύτά ἐλπίζουμε δτι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εύγένεια τῶν ἀναγνωστῶν θά τά ίδει μέ πνεῦμα ἐπιεικείας.

Θεωροῦμε ὑποχρέωσή μας νά εύχαριστήσουμε καὶ ἀπό τή σελίδα αύτή τόν ἐπίσης φιλομόναχο Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ.κ. ΑΛΕΞΙΟ γιά τήν ἔγκριση τῆς συγγραφῆς τοῦ παρόντος. Νά εύχαριστήσουμε ἐπίσης τή Γερόντισσα Ὀσιωτάτη Θεονύμφη καὶ τά λοιπά μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου της γιά τήν τιμητική ἀνάθεση τῆς ἑργασίας αύτῆς καὶ τήν δοπιαδήποτε σχετική ἐξυπηρέτηση καὶ βοήθειά τους.

Εύχαριστίες ἐκφράζονται ἀκόμη στόν παιδίατρο κ. Γεώργιο Μανωλάκη, γιά μιά σειρά σλάϊτς, πολύτιμη προσφορά του, πού πλουτίζουν τό φωτογραφικό μας ύλικό, ὅπως καὶ σέ ὅσους είχαν τήν εύγενή καλοσύνη νά μᾶς προσφέρουν διάφορους.

ρα στοιχεῖα εἴτε γιά τό Μοναστήρι εἴτε γιά τήν περιοχή του. Τέλος, εύχαριστούμε τόν κ. Λάζαρο Δεριζιώτη, ἀρχαιολόγο καί Προϊστάμενο τῆς 7ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, γιά τήν καλοσύνη του νά ἀσχοληθεῖ μέ τήν ἐργασία μας σέ θέματα σχετικά μέ τήν εἰδικότητά του.

Στό βιβλίο μας δώσαμε τόν τίτλο «Εἰς τά ὅρη....ἀρθώμεν» – Προσκύνημα στήν Ι. Μονή Σταγιάδων. Είναι λίσως ὁ πιό ἐκφραστικός. Ἡ πορεία τῶν περιεχομένων του ἔκεινάει ἀπό τή γύρω περιοχή, προχωρεῖ στά τοῦ Μοναστηριοῦ καί τελειώνει μέ διάφορα στοιχεῖα ἀπό τή ζωή καί τήν κίνησή του. Ὁ σκοπός του είναι διπλός. Νά δώσει στούς ἀναγνῶστες του πρώτα ὅσα πληροφοριακά στοιχεῖα χρειάζονται, γιά νά γνωρίσουν τό Μοναστήρι καί νά θίξει ἐπειτα τίς χορδές τοῦ ἑσωτερικοῦ τους κόσμου, ὥστε τά βιώματά τους νά είναι φωτισμένα ἀπό τή χάρη τοῦ ἀγίου Πνεύματος, κατά τό πρότυπο παράδειγμα τῆς Παναχράντου Ἀγίας Μητρός. Διότι κατά τόν ἄγιο Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη «ώσπερ τό σῶμα ζῆ παρούσης τῆς ψυχῆς, οὐτω καί ἡ ψυχὴ ζῆ παρά τοῦ Πνεύματος· ἀποφοιτήσαντος τοῦ Πνεύματος ἀπολεῖ τήν μακαρίαν ζωήν ἡ ψυχὴ».

‘Αρχιμ. Γεώργιος Π. Στέφας
Πρωτοσύγκελλος
Ι. Μητροπόλεως Τρίκκης καί Σταγῶν

Τρίκαλα 14 Όκτωβρίου 1990
Κυριακή τῶν Ἅγιων Πατέρων

A' Καρδιά

ΠΡΙΝ ΦΘΑΣΟΥΜΕ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

«Ἐγγίσατε ὅρεσιν αἰωνίοις.
ἀνάστηθι καὶ πορεύου,
ὅτι οὐκ ἔστι σοι αὕτη ἡ ἀνάπauσις
ἔνεκεν ἀκαθαρσίας».

(Μιχαίας)

«Ἡ ἡσυχία
ἀρχή καθάρσεως τῆς ψυχῆς».

(Μ. Βασίλειος)

Εισαγωγικά

Στό πρώτο μέρος τοῦ βιβλίου προσφέρονται μερικά στοιχεῖα γιά τή γύρω ἀπό τό Μοναστῆρι περιοχή.

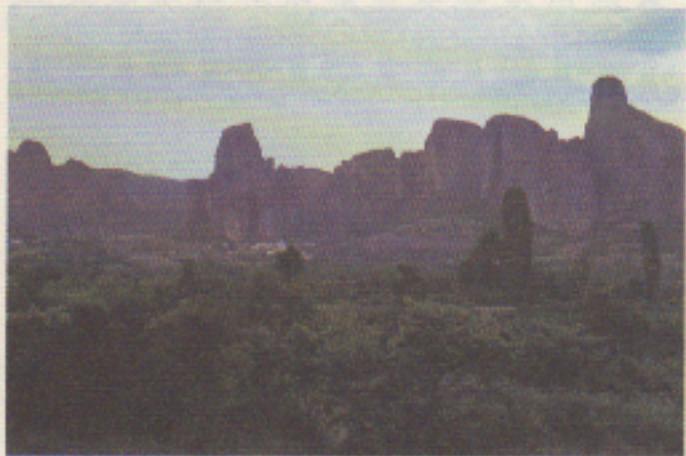
Θεωρήσαμε προτιμότερο νά μή τό ἀπομονώσουμε, ἀλλά νά τό συνδέσουμε μέ τούς γειτονικούς του τόπους.

Αποφύγαμε τά πολλά –ἴσως καί βασικά ἀκόμη— στοιχεῖα γιά τούς τόπους αύτούς, διότι δέν ἀποτελοῦν ἐκεῖνοι τό θέμα μας.

1. Κατέχει δεσπόζουσα θέση.

Τήν ἑπαρχία τῆς Καλαμπάκας κοσμοῦν οἱ Ιεροὶ Βράχοι τῶν Μετεώρων ἀλλά καί πολλοὶ ἄλλοι Ιεροὶ τόποι καί πνευματικοί Θησαυροί. Ἀνάμεσα στούς δεύτερους δεσπόζουσα θέση κατέχει ἡ ιερά Μονή Σταγιάδων. Βρίσκεται στήν ὁρεινή περιοχή τῶν Χασίων, σέ ἀπόσταση 30 χλμ. ἀπό τήν Καλαμπάκα, πρός τά ΒΔ σύνορα μέ τό νομό τῶν Γρεβενῶν καί σέ ύψομετρο πάνω ἀπό 700 μ.

Ἡ ιστορία τοῦ Μοναστηρίου εἶναι πολύ πα-

Oι βράχοι τῶν Μετεώρων

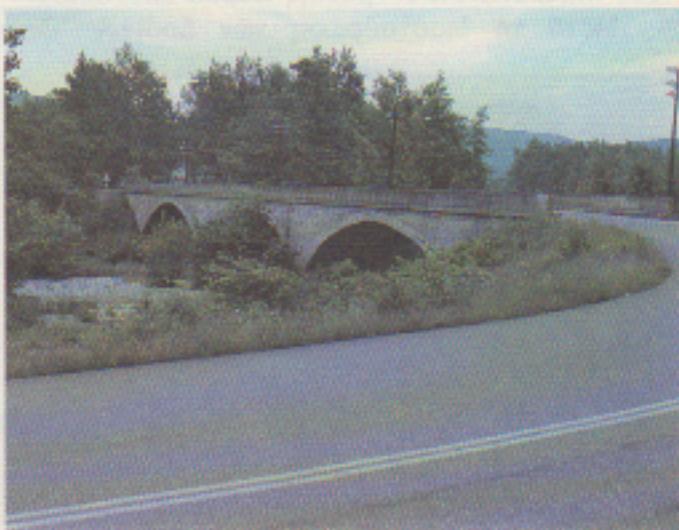
λαιά. Σύμφωνα μέ γραπτές μαρτυρίες είναι σύγχρονη μέ έκείνη τῶν Μετεώρων. Εύγενικές καὶ θεοφιλεῖς ψυχές ἄρχισαν νά καταφεύγουν στήν τοποθεσία αύτή στις ἀρχές τοῦ 11ου αι. Μερικοί μελετητές μάλιστα ύποστηρίζουν δτι αύτό ίσως νά ἔγινε σέ ἀκόμη παλαιότερα χρόνια.

Σημασία δμως ἔχει δτι ἀγωνιστές τοῦ πνεύματος «τά τοῦ βίου προθύμως καταλιπόντες» κατέφυγαν στό Μοναστήρι γιά νά ζήσουν «ἔξω τοῦ κόσμου καθήμενοι καὶ ἀεὶ δεόμενοι τοῦ Θεοῦ», κατά τήν ἐκφραση τοῦ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου. Καὶ «τῇ κοινῇ τῶν ἀνθρώπων πολιτείᾳ ἀποθανόντες» κατάφεραν νά «ζῶσιν τῷ ὑπέρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι» (ἀββᾶς Θεάδωρος ὁ Θηβαῖος).

2. Μετά τή Μήκανη

Στό δρόμο πού συνδέει τήν Καλαμπάκα μέτα Γρεβενά, έξι χλμ. μετά τή γέφυρα τοῦ Μουργκανίου, συναντάμε μιά άλλη γραφική γέφυρα, τής Μήκανης. Άμεσως κατόπιν, άριστερά μας, ξεκινάει ένας δρόμος, πού δηγεῖ στά χωριά 'Οξύνεια, Κακοπλεύρι, Σταγιάδες κλπ.

Προχωρούμε στό δρόμο αύτόν και υστερα από λίγο άντικρίζουμε σέ μιά μακρινή τύλαιγιά τό άμφιθεατρικό χωριό τής 'Οξύνειας. Στό μεταξύ, άριστερά μας, άφήνουμε τό χωριό Ξηρόκαμπος, που βρίσκεται στό βάθος τοῦ κάμπου, στούς πρόποδες τής δροσειρᾶς τῶν Χασίων. Τό χωριό

Η γέφυρα τής Μήκανης

είναι συνοικισμός τής όρεινής Κοινότητος τοῦ Κακοπλευρίου.

Οι κάτοικοι τοῦ χωριοῦ στήν άρχη έμεναν έκει σέ πρόχειρες καλύβες, δταν βέβαια τό άπαιτούσαν οι κατά καιρούς γεωργικές έργασίες τους. Μέ τήν πάροδο δύμας τοῦ χρόνου καὶ τελικά στά μεταπολεμικά χρόνια (γύρω στό 1950) τίς πρόχειρες καλύβες άρχισαν νά άντικαθιστοῦν μέ μόνιμα οικήματα. "Ετοι δημιουργήθηκε ὁ συνοικισμός, πού κατόπιν έλαβε ἐπίσημη ἀναγνώριση καὶ ἀπέκτησε τά άπαραίτητα γιά τήν έξυπηρέτηση τῶν κατοίκων. Ό ναός του είναι νεόδμητος καὶ φέρει τό ὄνομα τοῦ ἀγίου Χαραλάμπους. Κτίσθηκε τό 1965, μέ τήν ἀμέριστη βοήθεια τοῦ τότε Μητροπολίτου Τρίκκης κυροῦ Διονυσίου.

Μετά τή διασταύρωση τῶν δρόμων Όξυ-

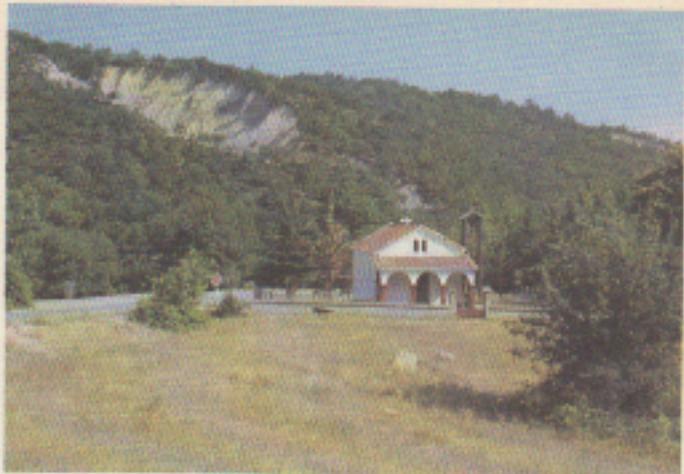

Ο ναός Ἀγ. Χαραλάμπους Ξηροκάμπου

νειας-Ξηροκάμπου ύψωνεται, άριστερά, ένα έρει-
πωμένο διώροφο κτίριο. Θυμίζει μιά παλιά ιστο-
ρία. Τό κτίριο ήταν κάποτε (τό 1929) σταθμός
τοῦ σιδηρόδρομου, πού τότε έφθασε μέχρι τό
σημείο αύτό. Η σιδηροδρομική γραμμή έπρόκει-
το νά συνδέσει τήν Καλαμπάκα μέ τήν Κοζάνη.
Η προσπάθεια ζημώς αύτή δέν εύοδώθηκε καί
έγκαταλείφθηκε.

Πολύ κοντά άπό τό σημείο αύτό στήν άπέ-
ναντι πλευρά καί πίσω άπό μία συστάδα πλατα-
νιών συναντάμε ένα σύγχρονο μνημεῖο. Στήθηκε
γιά νά θυμίζει τή θηριωδία τῶν κατακτητῶν Ἰτα-
λῶν καί τόν ήρωισμό τῶν ἀμυνομένων Ἑλλήνων
στή γνωστή μάχη τῆς Μερίτσας.

Σέ μικρή άπόσταση άπό τό σημείο αύτό, έκει
πού ο δρόμος χωρίζεται στά δυό (στής Ἀγγαν-
τιᾶς καί στής Ὁξύνειας), έχει κτισθεῖ τό ζημορφο
έξωκκλήσι τοῦ ἀγίου Νεκταρίου. Τό οικοδόμησε
τό 1974 ή θρησκευτική εύλάβεια τῶν χριστιανῶν
τῆς περιοχῆς καί ο πολύς σεβασμός τους πρός
τόν "Ἄγιο τοῦ αἰώνα μας. Μέ τόν ὡραῖο αύτό ναό
τιμήθηκε ο θεοφόρος Ἱεράρχης, τοῦ ὅποιου η
συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἔκκλησίας «ἀ-
νεγγνώρισε τόν ἄγιον καί ἐπαινετόν βίον, τήν ὁρ-
θόδοξον πίστιν καί διδασκαλίαν, τήν δσιακήν τε-
λευτήν καί, τέλος, τήν πληθύν τῶν θαυμάτων»
(Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου. "Εκδοση 1976).

'Ο ναός Ἀγ. Νεκταρίου (Όξυνεια)

3. Στήν Όξυνεια

Στήν είσοδο τοῦ χωριοῦ Όξυνεια μᾶς περιμένει ὁ ἀρχαιοπρεπῆς καὶ δίτροιλλος ναός τοῦ ἄγίου Γεωργίου, τοῦ τροπαιοφόρου. Πρόκειται γιά κτίσμα τοῦ 16ου ἂν δχι τοῦ 15ου αι. Ἐχει πολλές τοιχογραφίες, πού χρονολογοῦνται ἀπό τό 1779 καὶ είναι ἔργο τῶν ζωγράφων Κωνσταντίνου, Μιχαήλ, Μιχαήλ καὶ Ἰωάννου «ἐκ χώρας Χιονάδες».

Στό πρόσφατο παρελθόν ἀπό τή φθορά τοῦ χρόνου, τῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν σεισμῶν, ὁ ναός εἶχε καταστεῖ ἐτοιμόρροπος καὶ γιά ἀρκετά χρόνια ἀπαγορευόταν ἡ χρησιμοποίησή του. Ὁμως μέ τή φροντίδα τῶν ἀρμοδίων καὶ τή βοήθεια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Υπηρεσίας ἔγιναν κάποτε οἱ ἀπαιτούμενες διορθώσεις καὶ ύποστηρίξεις, ὅπότε ὁ ναός ἀρχισε καὶ πάλι νά δέχεται τήν ἐπίσκεψη τῶν ἐνδιαφερομένων προσκυνητῶν, στούς ὅποίους προσφέρεται ἄνετα γιά πρ-

Ο ναός Ἅγ. Γεωργίου Ὁξυνείας

σευχητικά και λατρευτικά βιώματα.

Η κατάσταση τοῦ ναοῦ, στόν όποιο γίνονταν καὶ δλες οἱ ἐνοριακές ἔξυπηρετήσεις τῶν χριστιανῶν, ὀδήγησε τούς κατοίκους τοῦ χωριοῦ νά προχωρήσουν τότε (τό 1963) στήν ἀνοικοδόμηση νέου ναοῦ. Τόν ἔκτισαν στό κέντρο τοῦ χωριοῦ, δίπλα στήν πλατεία, στή θέση πού προϋπήρχε ἕνα μικρό ἑξακλήσι. Φέρει τό ὄνομα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, εἶναι εύρυχωρος καὶ ρυθμοῦ βασιλικῆς. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὁξύνειας δέ λησμονοῦν τό ἐνδιαφέρον καὶ τή συμπαράσταση πού ἔδειξε γιά τό κτίσμα τοῦ ναοῦ τους ὁ τότε Μητροπολίτης τους μακαριστός Διονύσιος.

Ο δρόμος ἀπό ἐδῶ καὶ πάνω γίνεται περισσότερο ἀνηφορικός. Στά προηγούμενα χρόνια ἦ-

ταν δύσκολος καί πολύ κουραστικός. Σήμερα, ἔπειτα ἀπό διανοίξεις, παραλλαγές, βελτιώσεις καί ἀσφαλτοστρώσεις είναι εύκολοδιάβατος καί τό ταξίδι γίνεται ἀνετο καί εύχαριστο. "Αλλωστε τό καταπράσινο τοπίο καί τό δασικό περιβάλλον μέ τίς διάφορες ἐναλλαγές του προσδίδουν όμορφιά καί χάρη. Μάλιστα τούς χειμερινούς μῆνες τά μεγαλόπρεπα πεῦκα καί τά λεβεντόκορμα ἔλατα ντύνονται στά λευκά τους καί παρουσιάζουν πανέμορφο θέαμα!"

4. Τελευταῖο σταυροδρόμι

"Ο ἀνηφορικός δρόμος φθάνει σ' ἑνα παλαιό-ἀπέριττο προσκυνητάρι καί διχάζεται. Ἀριστερά συνεχίζει γιά τό Κακοπλεύρι καί δεξιά κατηφορίζει γιά τίς Σταγιάδες.

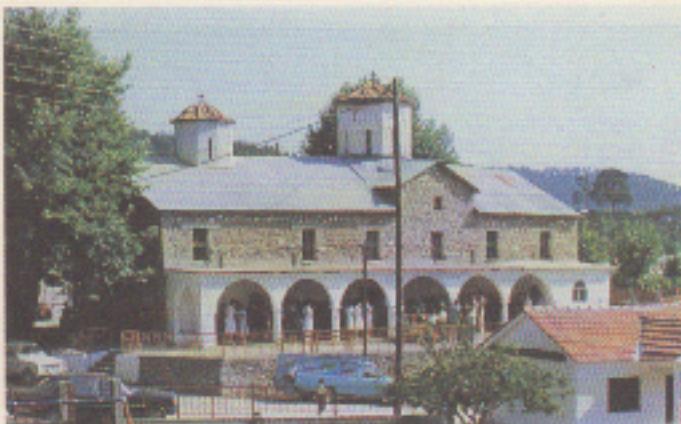
Τό τελευταῖο σταυροδρόμι

Ο άειμνηστος Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγῶν κυρός Διονύσιος ἐπισκέπτεται χωριά τῆς περιφερείας

Τό Κακοπλεύρι είναι τό τελευταῖο όρεινό χωριό τῆς περιοχῆς. Βρίσκεται στούς πρόποδες τοῦ βουνοῦ Μεσοβούνι, γιά τό δόποιο (σύμφωνα μέ προφορική παράδοση) δ' ἄγιος Κοσμᾶς είπε: «Θά δνομασθεῖ κάποτε ἄγιοβούνι».

Ο ναός τοῦ χωριοῦ κτίσθηκε τό 1702 και είναι βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μέ τρούλλο. Παλαιότερα είχε ώραιότατο ξυλόγλυπτο τέμπλο, τό δόποιο καταστράφηκε ἀπό πυρκαϊά. Οι τοῖχοι του είναι δλοι καλυμμένοι μέ ἀγιογραφίες, πού είναι θαυμάσιες, δπως δείχνουν ἔπειτα ἀπό πρόσφατο καθάρισμά τους, πού ἔγινε μέ τή φροντίδα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου και τή βοήθεια ἐπιλέ-

Ο ναός Αγ. Νικολάου Κακοπλευρίου

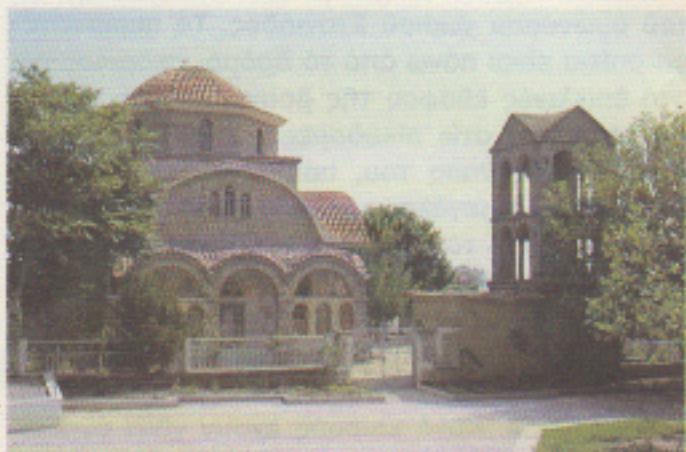
κτων συντηρητῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Στό χωριό τηρεῖται τό έξης θρησκευτικό ἔθιμο: Τήν ημέρα τῶν Θεοφανίων οι χριστιανοί λιτανεύουν τὸν Τίμιο Σταυρό καὶ τήν εἰκόνα τῆς Βαπτίσεως. "Οσοι ἀκολουθοῦν, κρατοῦν εἰκόνες καὶ περιέρχονται τά ἔξωκλήσια τοῦ χωριοῦ. Στή διαδρομή ψάλλουν δλοι μαζί τό ἀπολυτίκιο «Ἐν Ἱορδάνῃ...» καὶ τό «Κύριε, ἐλέησον».

Καιρός ὅμως νά κατηφορίσουμε τό δρόμο τῶν Σταγιάδων. Ἐπειτα ἀπό μερικές στροφές του ἀτενίζουμε πέρα σὲ ἀντικρινή πλαγιά τό προστηλιακό γειτονικό χωριό τῆς Ἀγναντιᾶς. Δέ μᾶς εἶναι εὔκολο νά τό ἐπισκεφθοῦμε. Μαθαίνουμε ὅμως ότι ὁ ναός του κτίσθηκε πρίν μερικές δεκαετίες, στόν ἴδιο τόπο πού ήταν ἄλλος

Ο ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων

Ο ναός Ἅγ. Γεωργίου Ἀγναντιᾶς

ναός, ό όποιος καταστράφηκε. Φέρει τό δνομα τοῦ ἀγίου Γεωργίου καὶ εἶναι βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μέ τρούλλο. Κοσμεῖται μέ τό ὡραῖο ἔυλόγιον πτό τέμπλο τοῦ παλαιοῦ ναοῦ καὶ μέ πρόσφατες τοιχογραφίες βυζαντινῆς τεχνοτροπίας.

5. Φθάνουμε στό Μοναστήρι

Καθώς κατηφορίζουμε τό δρόμο τῶν Σταγιάδων, σέ μιά ἀνοικτή στροφή του, προσελκύει τή ματιά μας ἔνας ἐπιβλητικός οἰκοδομικός δγκος. Εἶναι τό Μοναστήρι τῶν Σταγιάδων, πού ύψωνεται σ' ἔνα χαμηλότερο παραπλήσιο ἐπίπεδο καὶ δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι ἔχει κτισθεῖ στήν ἄκρη ἐνός λόφου.

Σέ μικρή ἀπόσταση ἀπό τή δυτική πλευρά τοῦ Μοναστηριοῦ βλέπουμε τά τελευταῖα σπίτια τοῦ ὁμώνυμου χωριοῦ Σταγιάδες. Τά περισσότερα σπίτια εἶναι πάνω ἀπό τό δρόμο, σκορπισμένα στό ἐπικλινές ἔδαφος τής βουνοπλαγιᾶς.

Ανάμεσα στίς οἰκοδομές τοῦ χωριοῦ, ξεχωρίζει ό νέος ναός του, πού κτίσθηκε τό 1965. Εἶναι ἀρκετά μεγάλος, ρυθμοῦ τρίκλιτης βασιλικῆς καὶ φέρει τό δνομα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Δίπλα του, στή βόρεια πλευρά, ἔξακολουθεῖ νά δίνει τή μαρτυρία του ό παλαιός ναός τοῦ χωριοῦ, πού ἦταν ἔξωκλήσι τής Μονῆς. Λέγεται ὅτι εἶναι σύγχρονος δηλαδή μέ τό ναό τοῦ Μοναστηριοῦ. Κατά καιρούς ἔχουν γίνει ἀνοικοδομήσεις του. Σήμερα ό ναός παρουσιάζει οσβαρές ζημιές καὶ δέν ἐπιτρέπεται ή χρησιμοποίησή του.

'Ο παλαιός ναός τοῦ χωριού

Μικρό τό χωριό άλλα καταπράσινος ὁ τόπος καὶ πολλές οἱ ὁμορφιές του. Ἡ ποικιλία τῶν συνδυασμῶν τῆς φύσεως εἶναι ίκανή νά σέ εύφρανει, νά σέ εύχαριστήσει καὶ νά σέ ξεκουράσει. Ἐπειτα σέ σύμπραξη μαζί τους ἡ γαλήνη καὶ ἡ ήσυχία τῆς περιοχῆς συντελοῦν στό νά ξεχνᾶς κάθε γήινο, νά ἀποξενώνεσαι ἀπό φροντίδες καὶ μέριμνες, ὅπότε ἡ καρδιά σου ὠθεῖται πιό ψηλά, πλησιέστερα στό Θεό.

Ἐάν βρισκόταν στή θέση αὐτή ὁ συντάκτης τῶν Ἀναβαθμῶν τοῦ Ὁρθρου, θά ἐπανελάμβανε ίσως τό γνωστό στίχο του: «τοῖς ἐρημικοῖς ἄπαυστος ὁ θεῖος πόθος ἐγγίνεται, κόσμου οὖσι τοῦ ματαίου ἔκτός». Ὁ μέγας Βασίλειος πάλι θά διαβεβαίωνε: «νοῦς μὴ σκεδανύμενος ἐπί τά ἔξω, μηδέ ὑπό τῶν αἰσθητηρίων ἐπί τοῦ κόσμου διαχεόμενος, ἐπάνειστιν μὲν πρὸς ἑαυτόν, δι' ἑαυτοῦ δέ πρὸς τήν τοῦ Θεοῦ ἔννοιαν ἀναβαίνει».

Πληροφόρημε στό Μοναστήρι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΑΣΤΑΥΛΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Β'

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΣΤΑΓΙΑΔΩΝ

«Ἄσω τῷ Κυρίῳ
ἐν τῇ ζωῇ μου,
ψαλῶ τῷ Θεῷ μου,
έως ὑπάρχω».

(Ψαλμωδός Δαβὶδ)

«Καύχημα
τῆς Χριστοῦ Ἑκκλησίας
ἡ μοναστική πολιτεία».
(Ισάακ ὁ Σύρος)

Εισαγωγικά

Στό δεύτερο μέρος έκτιθεται τό ύλικό πού άφορά τό Μοναστήρι, δηλαδή τήν ιστορία, τό Καθολικό του, τίς άλλες οίκοδομές.

Ή έλλειψη ίκανών πηγών καί βοηθημάτων δυσκόλεψε τήν έργασία μας. Αύτή άποτελεῖ τή βασική αίτια, πού τά άναφερόμενα ιστορικά στοιχεῖα τοῦ Μοναστηριοῦ είναι λιγοστά καί περιορισμένα.

Καταβλήθηκε βέβαια προσπάθεια, ώστε ό άναγνώστης τοῦ βιβλίου νά μπορεῖ νά σχηματίσει μία πληρέστερη εικόνα γιά τήν Ιερά Μονή.

1. Ιστορικές καί άλλες παραδόσεις

a. *Γιά τήν τοποθεσία τής Μονῆς.* Σύμφωνα μέ προφορικές παραδόσεις τό Μοναστήρι άρχισε νά κτίζεται πρώτα σ' ἕνα βράχο, πού είναι δίπλα στή διασταύρωση τοῦ δρόμου του μέ τόν κεντρικό τοῦ χωριοῦ. Έκεī τοποθέτησαν τότε τήν ιστορική καί θαυματουργή εικόνα τής Παναγίας. Καθώς ὅμως κτιζόταν ἡ οίκοδομή, ἡ εικόνα τής Παναγίας φεύγει από την πρώτη θέση.

Ἡ Μονὴ σέ παλαιότερα χρόνια
(Ἀρχεῖο Φωτ. Α.Τ - Λ)

ναγίας χάθηκε. Ἐψαξαν καὶ τῇ βρῆκαν σ' ἔνα ἀγριόδενδρο, λίγα μέτρα πιό κάτω ἀπό τῇ σημερινή οἰκοδομή τῆς Μονῆς. Τήν πῆραν μέ εύλαβεια καὶ τήν ξανατοποθέτησαν ἐπάνω στὸ βράχο.

Τό φαινόμενο ἐπαναληφθῆκε τρεις φορές. Ἡ εἰκόνα δηλαδή ξαναχάθηκε καὶ ξαναβρέθηκε στὸ ἴδιο ἀγριόδενδρο. Τό γεγονός προβλημάτισε ὅλους καὶ ἔγινε ἀφορμή νά σταματήσει ἡ ἀνέγερση τῆς οἰκοδομῆς στή θέση τοῦ βράχου καὶ νά κτισθεῖ κοντά στὸ δένδρο, στὸ χῶρο πού βρίσκεται σήμερα.

Μερικοί θεωροῦν ὄρισμένα σημεῖα τοῦ βρά-

χου ὅτι εἶναι ἔχνη τῆς θεμελιώσεως τῆς πρώτης οἰκοδομῆς.

β. Γιά τὴν ὄνομασία της. Στό πέρασμα τοῦ χρόνου κυκλοφόρησαν διάφορες ἐκδοχές γιά τὴν ὄνομασία τοῦ Μοναστηριοῦ. Ἀπό αὐτές ξεχωρίζουμε τίς τέσσερις πιθανότερες:

1) Εἶπαν ὅτι τὸ Μοναστήρι πήρε τὸ ὄνομα Σταγιάδες ἀπό τὸ ὁμώνυμο γειτονικό χωριό. Ἡ ἐκδοχὴ ὅμως αὐτή μᾶλλον ἀνατρέπεται ἀπό τὴν πληροφορία ὅτι ὁ πρώτος πυρήνας τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ δημιουργήθηκε ἀπό τίς οἰκογένειες τῶν ἐργατῶν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Μοναστηριοῦ, πού ἦλθαν προσωρινά ἀπό ἄλλα μέρη καὶ παρέμειναν ἔκει.

2) Εἶπαν ἀκόμη ὅτι τὸ Μοναστήρι ἀρχισαν νά ἐπισκέπτονται ἀπό τόν πρώτο καιρό τῆς δημιουργίας του προσκυνητές-κάτοικοι γειτονικῶν καὶ ἄλλων χωριών. Μάλιστα οἱ χριστιανοί, ὅταν ἐπρόκειτο νά ἐπισκεφθοῦν τό Μοναστήρι, ἔλεγαν μεταξύ τους: «πάμε στ' ἄγια» καὶ ἐννοοῦσαν τά ἄγια χώματα τῆς Μονῆς. Ἡ ἐπανάληψη τῶν λέξεων «στ' ἄγια» ἔδωσε κατόπιν τό θέμα τῆς ὄνομασίας τοῦ Μοναστηριοῦ, ἀπό τό ὅποιο πήρε τό ὄνομα καὶ τό χωριό.

3) Ἡ ὄνομασία τῆς Μονῆς, λέγουν ἄλλοι, πρέπει νά προέρχεται ἀπό τή σλαβική λέξη «στάγια», πού σημαίνει κοῖλωμα βράχου, κελλί κλπ. Ἡ ἐκδοχὴ αὐτή μπορεῖ νά δικαιολογηθεῖ, ἀν ληφθεῖ ὑπ' ὅψη ὅτι στούς χρόνους τῆς Σερβοκρατίας (ιδ' αι.) τά Τρίκαλα ἦσαν διοικητικό κέν-

'Η πρόσοψη τῆς Μονῆς

τρο. Οι Σέρβοι, μέ τή θρησκευτικότητα, τήν εύλαβεια καὶ τήν ἀφοσίωση στίς ὄρθόδοξες παράδοσεις, πού τούς διέκριναν, φέρθηκαν στούς πιστούς μὲ καλούς τρόπους καὶ ἐνίσχυσαν τὸ μοναχισμό τῶν Μετεώρων καὶ ἄλλων Μονῶν.

Ομως δέν μπορεῖ νά ἀγνοηθεῖ ὅτι ἡ Καλαμπάκα ὀνομαζόταν Σταγοί ἀπό προηγούμενους αἰώνες.

4) Μερικοί, τέλος, συσχετίζουν τήν ὀνομασία τῆς Μονῆς μέ τούς Σταγούς, στῶν ὁποίων τήν ἑπαρχία ἀνήκει. Τό Μοναστήρι τῶν Σταγιάδων βρίσκεται στά ὅρια τῆς ἑπαρχίας Σταγῶν καὶ τοῦ νομοῦ Γρεβενῶν, πού είναι καὶ ὅρια τῶν περιφερειῶν Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Ἡ ὅριακή αὐτή θέση τῆς Μονῆς μπορεῖ κάλλιστα νά δικαιο-

λογήσει τήν όνομασία της, πού σχετίζεται μέ τό όνομα τῆς Ἐπαρχίας.

γ) Γιά τήν ἀνοικοδόμησή της. Στό Μοναστήρι δέν ύπαρχει κάποιο γραπτό στοιχεῖο (έπιγραφή κλπ.) σχετικό μέ τή χρονολογία τῆς ἀνοικοδομήσεώς του ή μέ τούς κτίτορές του. Η ἀναζήτησή μας δέν ἀπέδωσε περισσότερα ἀπτά στοιχεῖα ἀπό ἐκεῖνα πού ἀναφέρονται στό βιβλίο τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου κυροῦ Διονυσίου. Τό Μοναστήρι φέρεται ως κτίσμα τῶν ἀρχῶν τοῦ 11ου αι. Γιά τήν ἐκδοχή αύτή συνηγοροῦν οι ἔξης μαρτυρίες:

1) "Ἐνα ἔγγραφο τῆς Μονῆς, πού ἐστάλη τό έτος 1800 στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη καί τήν Ἱερά Σύνοδο. Τό ἔστειλε ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς παπα-Χριστοφόρος μέ τούς ἀδελφούς Μελέτιο, πού ἦταν ἐφημέριος, Ἀνθιμο καί Γρηγόριο, πού ἦσαν ἀπλοί μοναχοί. Στό ἔγγραφο αύτό μεταξύ ὅλων ἀναφέρεται ἡ πληροφορία ὅτι «τό ιερόν τοῦτο Μοναστήριον τεθεμελίωται ὑπό τῶν ἀοιδίμων κτιτόρων κατά τό σωτήριον ἔτος 1004».

2) Μία ἔκθεση τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Τρίκκης καί Σταγῶν κυροῦ Πολυκάρπου, πού ὑπέβαλε στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στήν ὁποία ἀναφέρεται τό ἴδιο ἔτος (τό 1004) ως χρονολογία ἀνεγέρσεως τοῦ Μοναστηρίου.

3) Κατά τήν ἀποψή τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Νικολάου Βέη, πού εἶχε διατυπώσει σέ σχετική συζήτηση, ἡ Μονή Σταγιάδων πρέπει νά εἶναι ἀρχαιότερη τῶν Μονῶν τῶν Μετεώρων.

4) Σχετικά μέ τούς Κτίορες τῆς Μονῆς δέν ἔχουν διασωθεῖ ξεκάθαρα στοιχεῖα. Στά Δίπτυχα τοῦ τοίχου τῆς Προθέσεως τοῦ Καθολικοῦ εἰναι σημειωμένα τά ὄνόματα τῶν Ἱερομονάχων: Παΐσίου, Δανιήλ, Χριστοφόρου, Εὐγενίου, Ἰωακείμ, Σεραφείμ, Μελετίου, Γρηγορίου, Παρθενίου καὶ Κυρίλλου. Ἐνα ἡ περισσότερα ἀπό αὐτά ἵσως νά εἰναι κτιτορικά. Δέν μποροῦμε βέβαια νά τό ἀπορρίψουμε, ἀλλ' οὔτε καί νά τό παραδεχθοῦμε μέ βεβαιότητα.

Τό δτι ἡ σημερινή τοιχογραφία τοῦ κυρίως ναοῦ εἰναι δεύτερη καί μάλιστα νεωτέρων χρόνων, (κάτω ἀπό αὐτήν ὑπάρχει ἀλλη, παλαιότερη), δέ μᾶς ἐνθαρρύνει νά παραδεχθοῦμε δτι στά ὄνόματα αύτά συμπεριλαμβάνονται ὥπωσδή-
ποτε καί κτιτορικά.

Ἐξ ἀλλου τό δεύτερο καί τό τρίτο ἀπό τά ὄνόματα αύτά τῶν Διπτύχων, δηλαδή τοῦ Δανιήλ καί τοῦ Χριστοφόρου, συμπίπτουν μέ ἐκείνων πού βοήθησαν στό ἔργο τῆς ἀγιογραφήσεως τῆς Μονῆς, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἐπιγραφή τοῦ προνάου. Καὶ διερωτάται κανείς: Νά πρόκειται γιά τούς ἴδιους Πατέρες ἢ μήπως εἰναι ὄνόματα κτιτόρων, τά ὁποῖα ἔλαβαν καί μεταγενέστεροι, γιά νά τούς τιμήσουν;

2. Μπροστά στό Μοναστήρι

Καθώς πλησιάζουμε στό προαύλιο τοῦ Μοναστηριοῦ, παρατηροῦμε τήν πρόσοψή του, δηλαδή τή δυτική πλευρά του. Ἀποτελεῖται ἀπό τούς ἐ-

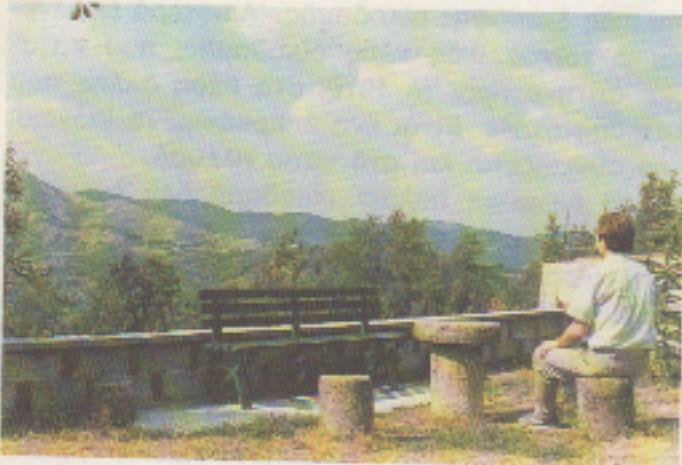
ξωτερικούς τοίχους δύο διαφορετικών οίκοδομών. Δεξιά μας ύψωνεται τό δυτικό τμήμα τής παλαιάς διώροφης οίκοδομής. Άριστερά έκτείνεται ό τοιχος μιᾶς νέας οίκοδομής, πού κατασκευάστηκε πρίν τό 1970, στή θέση ἄλλης πού κατεδαφίστηκε. Είναι ἔνα ύπερυψωμένο ισόγειο, πού συνεχίζεται καὶ στή νότια πλευρά.

Ἡ διώροφη παλαιά οίκοδομή δέν ἔχει τήν ἀρχική της μορφή ἥ ἐστω ἐκείνη πού είχε μέχρι πρίν είκοσιπέντε χρόνια. Μέ τήν ἀναστήλωσή της χρειάστηκαν νά γίνουν καὶ ὄρισμένες τροποποιήσεις. Ἐτσι σήμερα δέν ύπάρχει τό θιλωτό στήν κουζίνα οῦτε ὁ σχετικός τρούλλος του στή στέγη. Τή θέση του μικρού αὐτού τρούλλου κατέχει τώρα μιά καμινάδα, τοποθετημένη ἀρμονικά στό σύνολο τής οίκοδομῆς.

Τήν εἰσοδο τής Μονῆς καλύπτει μιά τρίφυλλη σιδερένια πόρτα, πού ἀντικατέστησε τή βαριά ξύλινη-δίφυλλη παλαιά καὶ φθαρμένη ἑξώπορτα. Πάνω ἀπό τήν εἰσοδο, στόν τοίχο καὶ μέσα σέ τυφλό τόξο είναι ἡ εικόνα τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, βυζαντινής τεχνοτροπίας, πού ἀγιογραφήθηκε καὶ τοποθετήθηκε ἐκεὶ πρίν δεκαπέντε χρόνια. Ἡ εικόνα ἐπέχει θέση ταυτότητος τής Μονῆς.

Ο χῶρος πρό τοῦ Μοναστηρίου ἔχει ίδιαίτερα φροντιστεῖ καὶ ἔχει γίνει ἔνα εύρυχωρο, ἀνετο καὶ περιποιημένο προαύλιο. Δημιουργήθηκε γιά τήν ἔξυπηρέτηση τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν τροχοφόρων τους. Ὁποιος φθάσει στό προαύλιο, δοκιμάζει τίς πρώτες εὐχάριστες ἐντυπώσεις γιά τό Μοναστήρι.

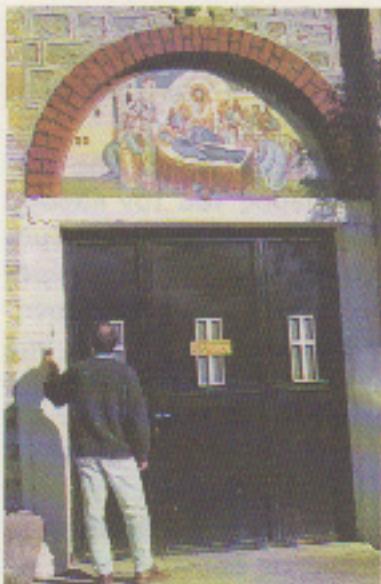
Επίσημη αντιπροσωπεία του δήμου ρυθμίζεται
από την έδρανη διοίκηση της δημότικής επιτροπής.

Καφιστικό στά προαύλιο

Το καθημετέλη ρυθμίζεται από την δημότική επιτροπή της δημότικής επιτροπής.

Στήν είσοδο τῆς Μονῆς

Στήν ἄκρη τοῦ προαυλίου (άριστερά) είναι ἔνα στρογγυλό πέτρινο τραπέζι, μερικά ταιριαστά στό περιβάλλον καθίσματα καὶ μιά ὡραία γραφική βρύση. Ὁλα προσκαλοῦν κοντά τους κάθε προσκυνητή. Ἐκεῖνος πού θά σταθεῖ στό σημεῖο αὐτό, θά ἀπολαύσει τό τοπίο μέ τις πάμπολλες ὁμορφιές του. Θά Εεκουραστεῖ, θά εύχαριστηθεῖ καὶ αύθόρμητα θά ἐπαναλάβει τόν ψαλμικό στίχο: «Ως ἐμεγαλύνθη τά ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (ψαλμός 103).

3. Στόν ἑσωτερικό χῶρο

Πίσω ἀπό τή σιδερένια πόρτα τῆς Μονῆς μᾶς ύποδέχεται ἔνας μικρός ἀλλά εύρυχωρος διά-

δρομος, πού δδηγει στή μεγάλη πλακόστρωτη και πεντακάθαρη αύλη της. Γύρω της ύψωνονται τά διάφορα κτίσματα, παλαιά και νεώτερα, τά όποια παρουσιάζουν σχῆμα τετραγώνου.

Τό ταμπλό τοῦ ἑσωτερικοῦ χώρου τῆς Μονῆς μέ φόντο στό ἐπάνω μέρος του τόν καθαρό και καταγάλανο ούρανό παρουσιάζει μιά θαυμάσια σύνθεση. Μιά εἰκόνα εύχάριστη και χαρούμενη, πού φέρνει ίσως στό νοῦ πολλῶν προσκυνητῶν τούς λόγους τῶν δούλων τοῦ βασιλιά τῆς Συρίας, πού τοῦ είπαν: «Θεός δρέων, Θεός Ἰσραὴλ καὶ οὐ Θεός κοιλάδων» (Γ' Βασιλειῶν κα' 23).

Ο προσκυνητής ἀντιλαμβάνεται ἀπό τήν πρώτη στιγμή δτι ἔδω στά ψῆφη τοῦ ἀμόλυντου περιβάλλοντος, μακριά ἀπό τις ἀδυναμίες και τις ἀμαρτίες πού σημειώνονται στίς «κοιλάδες» και τούς «κάμπους» τοῦ κόσμου, ὁ χριστιανός ἀγωνιστής μπορεῖ πιό εύκολα νά ἀντικρούσει τή δύναμη τοῦ κακοῦ και νά ἀναδειχθεῖ νικητής.

Η ματιά μας δημος μαγνητίζεται πρώτα ἀπό τό γραφικότατο ιερό ναό, πού καταλαμβάνει τό ἀριστερό τμῆμα τῆς αύλης. Σ' ἕνα μικρό χῶρο, πού ύπάρχει μπροστά του, ἀναρριχώμενες πρασινάδες, τριανταφυλλιές και ἄλλα ώραια ἀνθη, ἀποτελοῦν ἔξαιρετη διακόσμηση τόσο γιά τό ναό δοσο και γιά δλόκληρο τό Μοναστήρι. Μάλιστα τούς θερινούς μήνες ή «γωνιά» αύτή φαντάζει λές και είναι σωστή ζωγραφιά!

4. Τό Καθολικό

Ο ναός τῆς Μονῆς, τό Καθολικό, φέρει τό δνομα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Είναι μακρόστενος, βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, μέ τροῦλλο. Αποτελεῖται ἀπό τρία τμήματα. Τὸν κυρίων ναό, τὸ νάρθηκα καὶ τὸν ἔξωνάρθηκα. Κατά τὸν Συμεών, Ἀρχιεπίσκοπο Θεοσαλονίκης: «ὁ νάρθηξ συμβολίζει τὴν γῆν· ὁ καθ' αὐτό ναός, τὸν οὐρανόν».

a. Ο ἔξωνάρθηκας είναι μικρός τετράγωνος χώρος, μέ τίς δύο πλευρές του ἀνοικτές (τῇ μεσημβρινῇ καὶ τῇ δυτικῇ). Η βορινή καλύπτεται ἀπό τοῖχο καὶ στῇ μέσῃ τῆς ἀνατολικῆς είναι ἡ εἰσόδος, πού ὀδηγεῖ στὸ νάρθηκα.

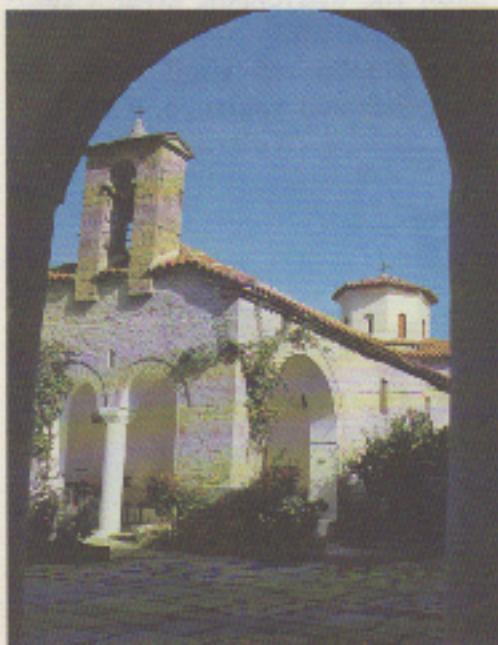
Πάνω ἀπό τὴν εἰσόδο τοῦ ναοῦ, σὲ διακοσμημένο ὑπέρθυρο πέτρινο τρίπτυχο, διαβάζου-

Τό Καθολικό παλαιότερα (σοβατισμένο)

με τή χρονολογία 1906, πού άφορά τήν άνέγερση τοῦ ἑξωνάρθηκα.

Στό ἀνοιγμα τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς σχηματίζεται μιά μεγάλη καμάρα, ἐνῶ στῆς δυτικῆς πλευρᾶς σχηματίζονται δύο μικρότερες, πού τίς συνδέει ἔνας κοντός ἀλλά κομψός στύλος. Τά ἀνοίγματα αὗτά τῶν δύο πλευρῶν προσδίδουν στό οικοδόμημα τοῦ ναοῦ ίδιαίτερη χάρη, τήν ὅποια αὔξανουν τό πολύ κομψό πέτρινο καμπαναριό, ἡ μικρή νότια πόρτα μέ τά χαριτωμένα προπύλαιά της καὶ ὁ ἀπέριττος γραφικός τροῦλος.

Τό Καθολικό
σήμερα

Ο τρούλλος είναι έξαπλευρος και φέρει τέσσερα στενόμακρα πραγματικά παράθυρα. Στίς άντιστοιχεις θέσεις των άλλων δύο πλευρών του σχηματίζονται τεχνητά παράθυρα. Τήν όμορφιά τοῦ μικροῦ τρούλλου και τῆς διληγούσης τοῦ ναοῦ συμπληρώνουν οι παράλληλες και αντίθετες γραμμές τῆς γύρω του στέγης.

Τό μικρό πέτρινο καμπαναριό είναι παλαιό και φιλοξενεῖ μιά πολύ εύηχη μικρή καμπάνα. Στηρίζεται σφηνωμένο στό κέντρο τοῦ δυτικοῦ τοίχου τοῦ έξωνάρθηκα, πάνω άκριβώς άπό τό στύλο πού ένωνται τίς δύο καμάρες του.

Οι ναοί των άλλων χριστιανικῶν δογμάτων άλλα και οι ναοί άλλων θρησκειῶν είναι προσεγμένοι περισσότερο στήν έξωτερική τους έμφανση. Τά θρησκεύματα αύτά ένδιαφέρει ή έξωτερική όμορφιά και δέντυπωσιασμός των ναῶν.

Στήν Όρθόδοξο Έκκλησία ὁ ναός έξωτερικά διατηρεῖ τήν άπλοτητα και μαρτυρεῖ τήν ιεροπρέπεια. Είναι προσεγμένος περισσότερο ὁ έσωτερικός χῶρος, γιατί έξυπηρετεῖ τή λατρεία τοῦ Θεοῦ και άποβλέπει στήν πνευματική βοήθεια τοῦ άνθρώπου, πού βασικά πρέπει νά ένασχοληθεῖ μέ τόν ψυχικό του κόσμο, γιά τόν όποιο «Θεός ἐπί γῆς παραγέγονε».

β. Ο νάρθηκας ή πρόναος. Ο χῶρος πρίν από τόν κυρίως ναό λέγεται νάρθηκας ή πρόναος ή λιτή. Ήχει σχήμα παραλληλόγραμμου και είναι αίσθητά μεγαλύτερος άπό τόν κυρίως ναό

Έπιγραφή ιστορήσεως ναού

άλλα άρμονικά ένωμένος μαζί του. Είναι μεταγενέστερη προσθήκη, μᾶλλον τοῦ ΙΗ' αι. Είναι άγιογραφημένες καὶ οἱ τέσσερις πλευρές του μέ τοιχογραφίες πού πρέπει νά άνήκουν στόν ΙΗ' αι.

Στό μεσημβρινό τοῖχο κάτω ἀπό τό πρώτο παράθυρο μία ἐπιγραφή (δυσανάγνωστη) μᾶς δίνει τά έξῆς στοιχεία: «ΑΝΙΣΤΟΡΗΘΗ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΤΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΔΑΝΙΗΛ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΜΙΧΑΗΛ ... ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 28». Τό έτος δέ διακρίνεται στήν ἐπιγραφή.

Οι άγιογράφοι πρέπει νά είναι ίκεινοι πού ιστόρησαν καὶ τό ναό τοῦ ἁγίου Γεωργίου Όξυνειας. Στήν ἐπιγραφή τοῦ ναοῦ ίκεινου ἀναφέρεται διτι «Άνιστορήθη κε ἐκαλλοπίσθη ὁ ναός

...διά χιρός Κωνσταντίνου, κε Μιχάλη, Μιχάλη κε Ιοάνη, ἐκ χόρας Χιονάδες ἐν ἔτι σοτηρίῳ 1779 μαιου 4».

Τό ταβάνι τοῦ νάρθηκα είναι ἐπενδυμένο μέ
ξύλινο πλέγμα. Στή νότια πλευρά τοῦ νάρθηκα
καὶ στὸ ἐπάνω τμῆμα τοῦ τοίχου δύο μικρά σχε-
τικά παράθυρα ἐξυπηρετοῦν τὸ φωτισμό του.

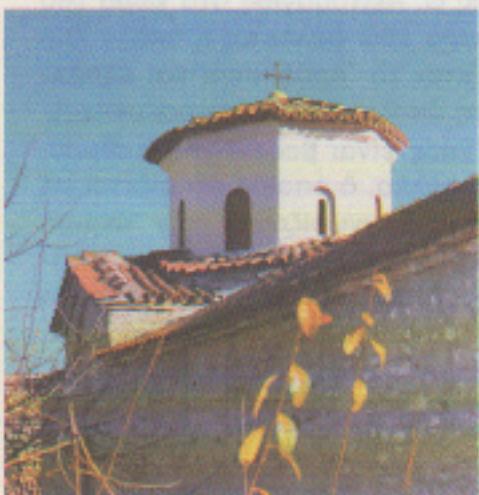
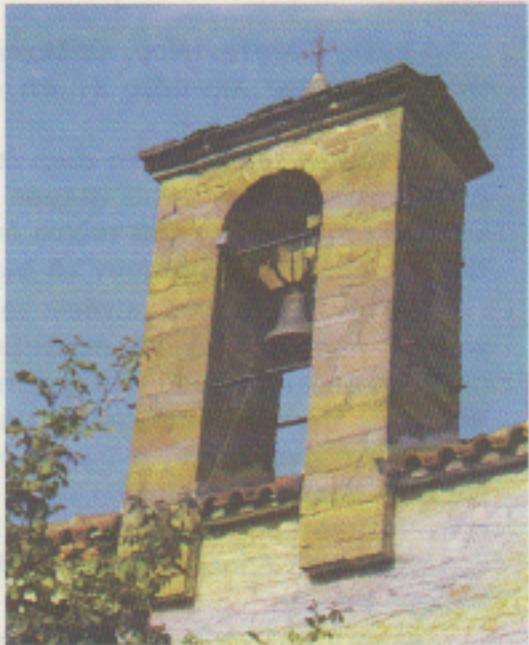
Μέ τόν κυρίως ναό συνδέει τό νάρθηκα ἔνα
χαμηλό πορτάκι. Γιά νά περάσεις, πρέπει νά
σκύψεις, όπότε στό νοῦ σου ἔρχεται Ἰσως ἡ σκέ-
ψη δτι μέ τήν ταπείνωση τοῦ σώματος βοηθεῖται
συνήθως ἡ πνευματική ἀνύψωση τῆς ψυχῆς. Ἡ
χαμηλή πόρτα δέν ἀποκλείεται νά ὄφειλεται
στήν παλαιότερη κατασκευή τοῦ κυρίως ναοῦ,
τοῦ ὅποιου τό δάπεδο πρέπει νά ἦταν σέ χαμη-
λότερο ἐπίπεδο.

"Άλλοτε στό νάρθηκα στέκονταν οἱ κατηχού-
μενοι, διότι δέν ἐπιτρεπόταν νά παραμείνουν
μέχρι τό τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας στό χῶρο τοῦ
κυρίως ναοῦ. Σήμερα ἐδῶ ψάλλεται ἡ ἀκολουθία
τῆς Λιτῆς, διαβάζεται τό Ἀπόδειπνο καὶ ἐξυπη-
ρετοῦνται σέ ὥρες ἀκολουθιῶν οἱ προσκυνηταί.

γ. Ὁ κυρίως ναός είναι βυζαντινοῦ ρυθμοῦ,
σταυροειδῆς μέ τρούλλο, ὁ ὅποιος στηρίζεται σέ
τέσσερις κολόνες. Δέ γνωρίζουμε τήν ἀκριβή
χρονολογία τῆς ἀνεγέρσεως του. Είναι ὅπωσδή-
ποτε πολύ παλαιός. "Οπως ἔχει σήμερα, χαρακτη-
ρίζεται ώς μεταβυζαντινός καὶ πρέπει νά είναι
τοῦ IE' al.

Οἱ τοιχογραφίες του (μέ τή σκοτεινότητα

Τό γραφικό
καμπαναριό

Ο έξαπλευρος
τρούλλος

Ἐπιγραφή ὅριων Μονῆς

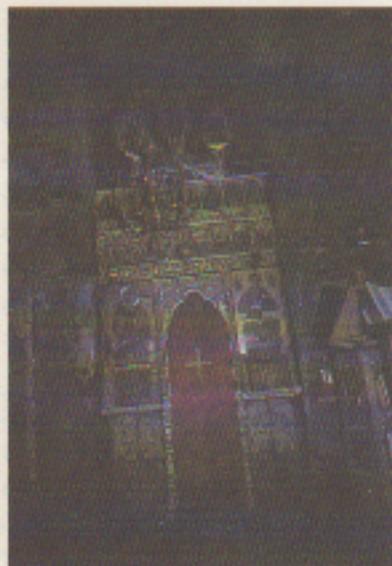
ἀπό τὴν αἰθάλη), τό ώραιότατο ξυλόγλυπτο τέμπλο, ἡ μικρότητα τοῦ χώρου του (πού τὸν κάνουν πιὸ μικρὸ οἱ δύο εὐδιάστατες καὶ τετράγωνες πρῶτες κολόνες), τό ὑψος του (στὸ δόποιο οἱ δύο δεύτερες κολόνες – στὴ θέσῃ τοῦ τέμπλου – δίνουν κάποια μεγαλοπρέπεια), σὲ συνδυασμό μὲ τὸ λιγοστὸ φῶς πού εἰσέρχεται ἀπό τὰ δύο ψηλά παράθυρα, προσδίδουν στὸ Καθολικό ίδιαιτερη κατάνυξη καὶ πολλὴ χάρη καὶ ὄμορφιά.

Ἐδῶ εἶναι ἀξιοπρόσεκτη μία ἐπιγραφή μὲ θέμα τὰ ὅρια τοῦ Μοναστηρίου. Τή βλέπουμε στὸν ἑσωτερικό τοῖχο πού ἐνώνει τὴν πρώτη κολόνα (πίσω ἀπὸ τὸ ἀριστερό φαλτήρι) μὲ τὸ βορινό τοῖχο τοῦ Καθολικοῦ. Εἶναι σὲ ὑψος περίπου

2 μ. και στό κάτω μέρος ό τοιχος σχηματίζει καμπύλη γραμμή.

Δέν είναι εύκολο νά διαβασθεί όλόκληρο τό κείμενο τής έπιγραφής, διότι πολλά γράμματα και λέξεις έχουν φθαρεί. Μέ μεγάλη δυσκολία διαβάζουμε: «ΑΦΟΝΤΑΣ ΕΚΤΙΣΤΗ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ Κ ΕΔΙΟΡΘΩΘ Ο ΤΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΞΕΧΩΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑΝ ...ΑΡΧΙΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΜΙΞΙΝ ΟΠΟΥ ΣΜΙΓΗ Ο ΛΑΚΟΣ ΤΗΣ ΣΤΕΡΝΑΣ...». Χρονολογία δέ σώζεται.

Στά Μοναστήρια ό ναός άποτελεί τό κέντρο και τήν πηγή τῆς ζωῆς τους. Έδω οι ψυχές άνατείνονται, κατανύσσονται, ένισχύονται, ήρεμοῦν και άγιάζονται. Κάθε προσευχόμενη ψυχή, στίς

Τό ιερό τέμπλο

‘Ο Ξυλόγλυπτος· Ιανουάριος
σταυρός του Ιησού Χριστού

από μεταλλικό χαλκό.
Είναι έργο του αρχαίου
απόστολου Ιωάννου του
Τριάδος που στέφεται
την παραδοσιακή γλώσσα
της Κρήτης. Η επιγραφή
αναφέρεται στην ιερή
μετατροπή της Αναστάσης
του Ιησού Χριστού.

άκολουθίες πού τελούνται «άπό φυλακῆς πρωΐας
μέχρι νυκτός», παρακαλεῖ τόν Κύριο νά «εισα-
κούσῃ τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς της» ή τοῦ ἀπευ-
θύνει τῇ θερμῇ ἵκεσίᾳ «δῶρησαι ἡμῖν, ὁ Θεός,
γρήγορον νοῦν, σώφρονα λογισμόν, καρδίαν νή-
φουσαν, ὅπνον ἐλαφρόν καὶ πάσης σατανικῆς
φαντασίας ἀπηλλαγμένον».

5. Τέμπλο καὶ Παντοκράτορας

“Όταν ὁ προσκυνητής προχωρήσει στὸν κυ-
ρίως ναό, θά ἀτενίσει πρώτα τὸ ὥραιότατο Ξυλό-
γλυπτο τέμπλο. Είναι καταστόλιστο ἀπό μεγαλύ-
τερες καὶ μικρότερες εἰκόνες, διακοσμημένους
κίονες, μικρούς στύλους καὶ δμορφα ἐπιστύλια.

Στό ύψος του άκολουθει τήν τετραμερή διαίρεση. Τήν κεντρική σειρά άποτελούν τά «Δεσποτικά», δηλαδή οι δύο μεγάλες εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ (δεξιά) καὶ τῆς Παναγίας (άριστερά). Τίς δύο εἰκόνες «δένουν» μέ αρμονικό τρόπο δύο ξυλόγλυπτοι κάθετοι κίονες, πού τούς ἐνώνει ἔνα διακοσμημένο ύπερθυρο καὶ ἔνα ὄριζόντιο ἐπιστύλιο.

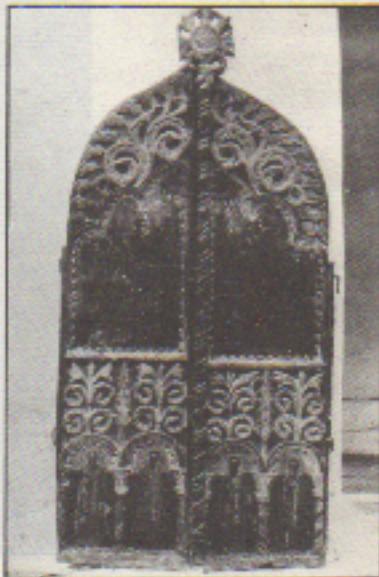
Κάτω ἀπό τίς μεγάλες εἰκόνες εἶναι τά θωράκια, στά όποια ἔχουν ἀγιογραφηθεῖ ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου (άριστερά) καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, πού προσφέρουν τό ναό (δεξιά).

Πάνω ἀπό τά «Δεσποτικά» εἶναι ἡ τρίτη σειρά εἰκόνων. Τήν ἀποτελούν ὀκτώ μικρές εἰκόνες μέ θέματα ἀπό τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας. Κάθε εἰκόνα καλύπτεται μέ διακόσμηση πού σχηματίζει τόξο. Πάνω ἀπό τίς εἰκόνες αύτές εἶναι ἔνα ἐπιστύλιο, στό όποιο στηρίζεται ἡ τέταρτη σειρά τῶν εἰκόνων. Τά θέματά τους εἶναι ἡ Δέηση, οἱ τέσσερις Εὐαγγελιστές καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακούμ.

Τό τέμπλο, τέλος, ἀπολήγει σ' ἔνα θαυμάσιο ξυλόγλυπτο Ἔσταυρωμένο. Δεξιά του «στέκει» ἡ ἀγία Μητέρα του καὶ ἀριστερά ὁ ἐπιστήθιος φίλος καὶ ἡγαπημένος μαθητής Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Καὶ τά δύο πρόσωπα εἰκονίζονται πάνω ἀπό στόματα δρακόντων, πού ἡ διακοσμητική τῶν τέμπλων χρησιμοποιεῖ ἀπό τόν ΙΣΤ' αἰ.

Ἡ δόμορφιά τοῦ τέμπλου ὀλοκληρώνεται μέ τά ὥραιότατα μικρά βημάθυρα (δύο φύλλα τῆς

Tá Βημάθυρα
(Άρχειο Φωτ. Α.Τ - Λ)

'Ωραίας Πύλης), πού φέρουν τήν εἰκόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ (κάτω) τούς τέσσερις Εὐαγγελιστές μὲ πλούσιο ἐνδιάμεσο σκαλιστό διάκοσμο.

Πολύ ἔκφραστική εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορα Κυρίου στήν κόλπωση τοῦ τρούλλου. Ὁ Κύριος σέ μορφή προτομῆς (μποῦστο) στέκει στὸ ψηλότερο σημεῖο τοῦ ναοῦ, πού συμβολίζει τόν οὐρανό. "Ἄλλωστε, ἂν προσέξουμε τόν ούρανό, δείχνει σάν ἄλλος τρούλλος νά ἐπικάθεται ἐπάνω στή γῆ.

'Ο κύριος εἶναι μεγαλόπρεπος καὶ σοβαρός· αύστηρός ἀλλά καὶ ἐλεήμων. Στό ἀριστερό χέρι κρατᾶ τό ιερό Εὐαγγέλιο, τό νόμο τοῦ Θεοῦ, πού

όφείλουν νά τηροῦν οι ἄνθρωποι. Μέ τό δεξί του χέρι εύλογεί δσους τόν πιστεύουν και τόν ὁμολογοῦν «ἔργῳ και λόγῳ».

Τό βλέμμα τοῦ Παντοκράτορα είναι πρᾶο και προστηνές. Βλέπει σέ κάθε κατεύθυνση και παρακολουθεῖ τούς ἄνθρωπους και δλους μαζί και τόν καθένα χωριστά. Τό κεφάλι του περιβάλλεται μέ φωτοστέφανο, μέσα στό όποιο σχηματίζονται τά τέσσερα ἄκρα Σταυροῦ. Μέ τά σημεῖα αύτά ύπενθυμίζεται στούς πιστούς δτι μέ τήν ταπείνωση και τή θυσία φθάνει ὁ ἄνθρωπος στήν πραγματική και αιώνια δόξα.

Η ύπερφυσική ἀπεικόνιση τοῦ Κυρίου δημιουργεῖ τήν αἰσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Τριαδι-

κοῦ Θεοῦ. Φέρνει μάλιστα στό νοῦ μας τούς λόγους τῆς Ἀποκαλύψεως: «Ἐγώ εἰμι τό Α καὶ τό Ω, ἀρχή καὶ τέλος, ὁ ὄν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Παντοκράτωρ» (α' 8).

Ο Παντοκράτωρ ἀπό τό ὑψος τοῦ οὐρανοῦ ἐπιβλέπει, ἀλλά καὶ διακυβερνᾷ τῇ γῇ. Οἱ εὐλαβεῖς χριστιανοί, ὅταν βρίσκονται κάτω ἀπό τὴν ἀπεικόνισή του, νιώθουν ὅτι βρίσκονται κάτω ἀπό τὴν ἀγρυπνη πρόνοια τοῦ Θεοῦ. "Ἄλλωστε ὁ Παντοκράτωρ ἐκφράζει τὴν ὑπαρξη καὶ τῶν τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Διότι «ὅτε μία τῆς Τριάδος ὑπόστασις παρῇ, πᾶσα πάρεστιν

τὸν τρίτην μοναχὸν τῶν ρευματούσων μὲν τοῦτον

τὸν Κοίμησην
τῆς Θεοτόκου

ἡ Τριάς· ἀδιασπάστως γάρ ἔχει πρός αὐτήν, καὶ
ήνωται μετ' ἀκριβείας ἀπάσης», τονίζει ὁ ιερός
Χρυσόστομος.

6. Ἡ εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως

Δίπλα στό τέμπλο καὶ δεξιότερα ἀπό τὴν εἰ-
κόνα τοῦ Κυρίου, σ' ἕνα τυφλό τόξο ἐπὶ τοῦ τοί-
χου, εἶναι Ιστορημένη ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου.
Ἡ τιμητική αὕτη θέση δίνεται συνήθως στὸν "Α-
γιο πού φέρει τό δνομά του ὁ ναός. Ὁ ἀγιογρά-
φος της κατέβαλε προσπάθεια νά ἔξιστορήσει τό
θέμα του δσο τά δυνατόν πληρέστερα.

Γιά τις λεπτομέρειες τοῦ θέματος ἔλαβε ύπ'
ψη τά στοιχεῖα τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ύμνο-
λογίας. Ἐπειδή ἡ Καινὴ Διαθήκη δέν ἀναφέρεται
στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, κατέφυγε στά ἀπό-
κρυφα βιβλία καὶ ἵσως περισσότερο στήν «ἀπό-
κρυφη διήγηση τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολό-
γου».

Στήν πολυπρόσωπη εἰκόνα του κατάφερε ὁ
ἀγιογράφος νά ιστορήσει ἔξι ἀπό τις ὀκτώ λεπτο-
μέρειες τοῦ θέματος.

α) Δεσπόζουσα θέσει κατέχει ἡ Παναγία
Θεοτόκος, ξαπλωμένη στό καλοστρωμένο καὶ πε-
ριποιημένο νεκροκρέβατο. Δείχνει νά κοιμᾶται.
"Ἄλλωστε γιά τὸν χριστιανὸν ὁ θάνατος δέν εἶναι
νέκρωση ἄλλα ὑπνος, ἀπό τὸν ὅποιο ξυπνᾷ καὶ
περνᾷ στά αἰώνια, στήν ἀτελεύτητη ζωή.

β) Στό κέντρο καὶ πίσω ἀπό τό νεκροκρέβατο
μέ τό θεοδόχο σῶμα τῆς Παναγίας στέκει ὁ Χρι-
στός. Περιβάλλεται ἀπό δύο ἀγγέλους καὶ ἀπό

Ένα τόξο μέ έσωτερικές άκτινες, πού έκφράζει τήν ούρανια δόξα του. Έκει δέχεται τήν παναγία ψυχή τής πανάμωμης Μητέρας του, τήν όποια κρατά στά χέρια του σέ μορφή σπαργανωμένου βρέφους.

γ) Γύρω από τό νεκροκρέβατο στέκουν οι ένδεκα Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ (άπουσιάζει ὁ Θωμᾶς) καί οι τρεῖς Ἱεράρχες Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, Διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης καί Ἱερόθεος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, οι δόποιοι είχαν παρευρεθεῖ στήν κηδεία τῆς Θεοτόκου.

Ἄναμεσα στούς Ἀποστόλους διακρίνονται οι δύο πρωτοκορυφαῖοι Πέτρος (κοντά στό κεφάλι της, πού θυμιατίζει τή νεκρά) καί Παῦλος (κοντά στά πόδια της, σέ στάση προσευχῆς, δημιουργεῖ ή έκφραση τοῦ σώματος καί τῶν χεριῶν του). Δίπλα στόν Ἀπόστολο Πέτρο διακρίνεται ὁ ἄγιος Ἰωάννης ὁ θεολόγος, πού στηρίζεται στό νεκροκρέβατο.

δ) Μπροστά από τήν «κεκοιμημένη» Θεοτόκο καί σέ χαμηλότερο ἐπίπεδο είκονίζεται ἔνας Ἅγγελος μέ τεταμένο τό ξίφος του καί ὁ Ιουδαῖος Ἱεφωνίας μέ κομμένα τά χέρια του. Προσπάθησε ὁ ἀσεβής νά ἀνατρέψει τό νεκρό σῶμα τῆς Θεοτόκου. Τή λεπτομέρεια αύτή δέν περιέχουν ὅλες οι ἀπεικονίσεις τῆς Κοιμήσεως, διότι ἐπικράτησε στήν ἀγιογραφία ἀπό τόν ΙΒ' καί ΙΓ' al.

ε) Πάνω από τή μορφή τοῦ Χριστοῦ είκονίζεται ἔνα ἑξαπτέρυγο. Συμβολίζει τή συμμετοχή τοῦ ἀγγελικοῦ κόσμου στό μεγάλο γεγονός. Αύτή τή λεπτομέρεια ἀναφέρουν καί οι ύμνο-

Ἡ Παναγία (ἄνω βορ.
πύλης τέμπλου)

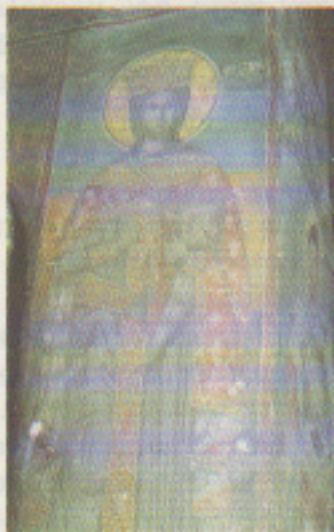
γράφοι στούς ύμνους τους. «Τὴν σήν δοξάζουσι
Κοίμησιν Ἐξουσίαι, Θρόνοι, Ἀρχαί, Κυριότητες,
Δυνάμεις καὶ Χερουβείμ καὶ τὰ φρικτά Σεραφείμ»
ψάλλει ὁ ιερός ύμνωδός σε στιχηρό του Ἔσπερι-
νοῦ τῆς ἑορτῆς.

στ) Ἡ εἰκόνα, τέλος, κλείνει μέ τὴν παράστα-
ση δύο κτιρίων. Συμβολίζουν τὴν πόλη τῆς Γεθ-
σημανῆ, στὴν ὥποια ἔγινε τὸ μεγάλο γεγονός,
ἀλλά καὶ τὸν κόσμο δλόκληρο. Καὶ αὐτῇ τῇ λε-
πτομέρεια συναντᾶμε σέ ύμνους, ὅπως στὸ στι-
χηρό προσδομοιο τῶν αἰνῶν: «Τῇ ἐνδόξῳ Κοιμήσει
σου..., πᾶσα ἡ γῆ εύφραινεται, ὡδὴν σοι ἐξόδιον
προσφωνοῦσα τῇ Μητρί».

Οι άλλες δύο λεπτομέρειες, πού παραλείπει ο άγιογράφος μας, είναι οι έξης: α) Η Ιστόρηση μερικών γυναικών (συνήθως πίσω από τούς Ἀποστόλους), πού συμβολίζουν τις συνήθεις συνοδούς τῆς Θεοτόκου, τις Μυροφόρες, ἀλλά και τη συμμετοχή τῶν μελών τῆς Ἐκκλησίας στὴν κηδεία της καὶ β) μερικά σύννεφα, τά όποια μεταφέρουν τούς Ἀποστόλους ἀπό τούς τόπους τῆς διακονίας τους στὴ Γεθσημανῆ.

7. Τοιχογραφίες

Ἡ ἀγιογραφία στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίᾳ ἔχει ιδιαίτερη σημασία. Καλύπτει πολλούς ἥ καὶ ὅλους τούς χώρους τῶν τοίχων καὶ ἄλλων ἐπιφα-

Ἡ Ἅγια Αἰκατερίνη (Τοιχ)

νειών τῶν ναῶν. Δημιουργεῖ κατανυκτική καὶ λεροπρεπή ἀτμόσφαιρα, κατάλληλη γιά ἀνάταση τῆς ψυχῆς, γιά προσευχή καὶ γιά τή λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ εἰκονογραφία ἀντλεῖ τά θέματά της ἀπό τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἔκθέτει σκηνές ἀπό τή ζωή τοῦ Κυρίου, τῆς Παναγίας Μητρός του καὶ τῶν Ἅγιων. Ἰστορεῖ μορφές, γιά τίς ὁποῖες ὁ Ἀπ. Παῦλος συνιστᾶ στούς ἀγωνιζομένους χριστιανούς «ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν» (Ἐβρ. ιγ' 7).

Μέ τὴν τέχνη τῆς ζωγραφικῆς της ἡ Ἑκκλησία ἔκθέτει στά μέλη της τὴν Ιστορία της ἡ προβάλλει παραδείγματα καὶ ὅλλα στοιχεία, πού ἐμπνέουν γιά πνευματικό ἀγώνα, πού στηρίζουν στήν πίστη, πού προκαλοῦν τὸν πόθο τοῦ ἀγιασμοῦ, πού ἀκόμη ἀνυψώνουν τὸν ἄνθρωπο ἀπό τὰ γῆινα καὶ τὸν ὑποκινοῦν στήν ἀναζήτηση τῆς θεώσεώς του.

Τό Καθολικό τῆς Ἡ. Μονῆς Σταγιάδων εἶναι ἀγιογραφημένο σέ ὅλες τίς πλευρές τῶν ἑσωτερικῶν τοίχων. Ἡ τέχνη τῶν ιερῶν εἰκόνων εἶναι βέβαια ἀπλή καὶ σεμνή. Ἀνήκει στὸν ΙΗ' αι. Ὁ ἀγιογράφος δέ φαίνεται νά ἦταν μεγάλος τεχνίτης οὕτε νά ἀνῆκε σέ κάποια ἀπό τίς γνωστές καὶ μεγάλες Σχολές. Πρέπει δημαρχός νά ἦταν ἀνθρώπος πνευματικός καὶ ἔξαγιασμένος.

Δέν παραλείπουμε νά σημειώσουμε ὅτι, σύμφωνα μέ τή γνώμη ἀρμοδίων καὶ εἰδικῶν, κάτω ἀπό τίς σημερινές τοιχογραφίες πρέπει νά ὑπάρ-

χει ένα δεύτερο στρώμα τοιχογραφιῶν, πού είναι παλαιότερης ἐποχῆς. Τό θέμα ἀφορᾶ καὶ ἀπασχολεῖ τὴν ἀρμόδια Ὑπηρεσία.

Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς (αὐτές πού βλέπουμε) δείχνουν μιά χαρακτηριστική ἀρμονία. Ἡ ἀναλογία τους, τό «ζύγισμά» τους, ὁ ἐπιτυχημένος συμβολισμός τους καὶ ἡ δημοιογένεια μαρτυροῦν ὅτι ὁ ἀγιογράφος ἔργαστηκε μὲ ἐπιμέλεια, μὲ δέος καὶ μὲ φόβο Θεοῦ.

Ἐξάλλου ἡ ἱλαρότητα καὶ ἡ μυστικότητα τῶν εἰκόνων προκαλοῦν στούς προσκυνητές Ἱεροπρέπεια, εὐλάβεια καὶ κατάνυξη. Τά στοιχεῖα δυμῶς αὐτά δέν ἐπιτυγχάνονται τόσο μὲ τῇ δύναμῃ τῆς τέχνης δσσο μὲ τὴν πνοή τῆς ἐνάρετης ζωῆς καὶ τῶν ἀγίων βιωμάτων τοῦ κατασκευαστοῦ τους.

Κάθε εἰκόνα του φαίνεται ὅτι είναι καρπός τριῶν συντελεστῶν. Τοῦ νοῦ του, πού σκεπτόταν τῶν χεριῶν του, πού καλλιτεχνοῦσαν καὶ τῆς καρδιᾶς του, πού προσευχόταν ἐντονα καὶ ἀδιάλειπτα. Σχετική ἐπιβεβαίωση ἀποτελεῖ ὁ στόχος τοῦ ἀγιογράφου. Δέν ἀπέβλεψε νά ἀποσάσει τούς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά νά τούς ὠφελήσει πνευματικά, νά ἡλεκτρίσει τίς ψυχές τους καὶ νά τούς προκαλέσει τό θεῖο ἔρωτα. Γιά τό λόγο ίσως αὐτό ἀπέκρυψε καὶ τό δνομά του.

8. Θέματα τοιχογραφιῶν

α) Στό *Ιερό Βῆμα* δεσπόζει ἡ εἰκόνα τῆς Πλατυτέρας τῶν ούρανῶν. Καλύπτει, ὅπως συνηθίζεται, τό ἡμιθόλιο τῆς κόγχης, δηλαδή τό ἐπάνω τμῆμα της. Εἰκονίζεται δρθια, ἀπό τή μέση κι' ἐπάνω (μποῦστο) καὶ ἔχει τά χέρια τῆς ἐκτεταμένα (δεξιά καὶ ἀριστερά) σέ στάση δεήσεως. Δέεται γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Μπροστά της, σέ ὁμοίωμα μεταλλίου, φέρει τόν Χριστό, νέο καὶ ἀγένειο, πού ἔχει τήν ἐπιγραφή Ο ΩΝ καὶ εύλογεῖ μέ τά δυό του χέρια.

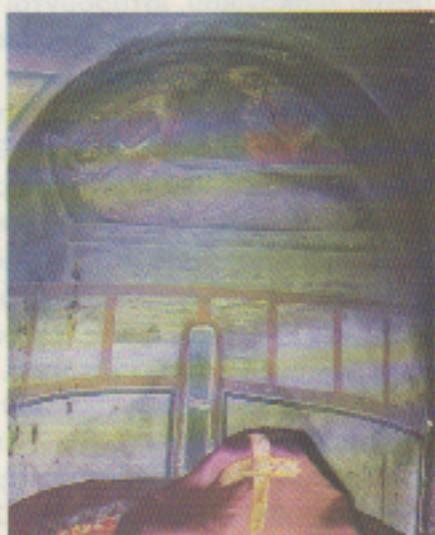
Σέ δύο μικρούς κύκλους, πού βρίσκονται σό κενό τοῦ θόλου καὶ σό ὄψος τῆς κεφαλῆς της, είναι τά γράμματα ΜΡ (ἀρχικό καὶ τελικό τῆς λέξεως ΜΗΤΗΡ) καὶ ἀπό κάτω ἡ λέξη ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ. Ἀριστερά της είναι τά γράμματα ΘΥ (άντιστοιχα

Η Πλατυτέρα

Οι Ιεράρχες στήν κόγχη τοῦ Ἱ. Βῆματος

'Η Πρόθεση

τῆς λέξεως ΘΕΟΥ) καὶ ἀπό κάτω ΟΥΡΑΝΩΝ. Πρός τά ἄκρα τῆς τοιχογραφίας καὶ στό ὑψος περίπου τῶν χεριών ιστοροῦνται ὁ ἥλιος (δεξιά) καὶ ἡ σελήνη (άριστερά), πού εἶναι τά δρατότερα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ.

Κάτω ἀκριβῶς ἀπό τὴν Πλατυτέρα βλέπουμε ἔξι μορφές (όλόσωμες) Πατέρων τῆς Ἔκκλησίας, πού ἀσχολήθηκαν μὲ τῇ Θ. Λειτουργία καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν. Εἶναι μέ τῇ σειρά οἱ Ἅγιοι: Νικόλαος, Μέγ. Ἀθανάσιος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας. Πάνω ἀπό τὴν Πλατυτέρα εἶναι τό ἅγιο Μανδήλιο καὶ πιὸ φηλά ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου.

Δεξιά τῆς κόγχης, στούς τοίχους τοῦ λεγομένου Διακονικοῦ, ιστοροῦνται ὀλόσωμες οἱ μορφές τῶν ιερομαρτύρων Ἀχιλλίου, Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου (στό ὑψος τῶν ἄλλων Πατέρων). Πιὸ πάνω μέσσα σέ κύκλους ιστοροῦνται οἱ προτομές τῶν Ἅγιων Πρόκλου, Βλασίου, Ἀνθίμου κ.ἄ. Ψηλότερα, σέ τρίτη σειρά εἰκόνων, ιστοροῦνται θέματα ἀπό τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου, δπως ἡ Σαμαρείτιδα στό πηγάδι, ὁ Τελώνης καὶ ὁ Φαρισαῖος, τό ἀπολωλός πρόβατο κ.ἄ. Εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ ἀποτομή τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἄγιου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Άριστερά τῆς κόγχης, πού εἶναι ἡ Πρόθεση, ιστοροῦνται: Μέσα στό ἡμιθόλιο ἡ Ζωὴ ἐν τάφῳ καὶ Πίνακες διπτύχων. Δεξιά τῆς Προθέσεως ἔχει ἀγιογραφηθεῖ ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος, ἀριστερά της ὁ ἄγιος Πέτρος Ἀλεξανδρείας (δπως συ-

νηθίζεται) καὶ οἱ ἄγιοι μάρτυρες Μαρτῖνος, Ἀειθαλᾶς καὶ Ἀκεψιμᾶς. Εἶναι ἐπίσης οἱ ἄγιοι Σπυρίδων, Εὐπλους κ.ἄ. Πάνω ἀπό τὴν Πρόθεση ἴστοροῦνται τά θέματα: «Ἄνω σε ἐν θρόνῳ» (ὁ Κύριος ἔνθρονος ἀνάμεσα σὲ τάγματα ἀγγέλων) καὶ πιὸ ψηλά τὸ «Χαῖρε τῶν Μυροφόρων», τὸ «Τδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν» κ.ἄ.

β) Στόν κυρίως ναό καὶ στό ὄψος τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου εἶναι ἡ σειρά δλόσωμων Ἅγιων. Βασικά βλέπουμε στρατιωτικούς Ἅγιους, ὅπως τοὺς Γεώργιο, Προκόπιο, Δημήτριο, Εὔσταθιο, Θεόδωρο τὸν στρατηλάτη, Μερκούριο. Εἶναι ἀκόμη οἱ Ἅγιοι Κήρυκος, Νικόλαος ἐκ Μεταύβου κ.ἄ. Στό ὄψος εἶναι καὶ οἱ Ἅγιες Παρασκευή, Αικατερίνη, Μαρίνα, Βαρβάρα, Ἀναστασία ἡ φαρμακολύτρια κ.ἄ.

Ψηλότερα εἶναι ἡ δεύτερη σειρά εἰκόνων, προτομές μέσα σὲ κύκλους. Εἶναι οἱ Ἅγιοι Εὐστράτιος, Αὐξέντιος, Μαρδάριος, Εύγενιος κ.ἄ.

Ψάλλεται ὁ μικρὸς Ἐσπερινός

Πιό ψηλά, στήν τρίτη σειρά, ιστοροῦνται σκηνές από τή ζωή τοῦ Χριστοῦ, δύπας ἡ Γέννηση, ἡ Βάπτιση, ἡ Προδοσία τοῦ Ἰούδα, ἡ Ἀνάσταση κ.ἄ. Στό δυτικό τοῖχο καὶ πάνω ἀπό τήν Εξοδο τοῦ κυρίως ναοῦ ιστορεῖται ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου.

γ) Προχωροῦμε στό νάρθηκα. Στόν ἀνατολικό τοῖχο (δεξιά-άριστερά τῆς εἰσόδου γιά τόν κυρίως ναό) είναι οἱ Δεσποτικές εἰκόνες. Τόν υπόλοιπο χώρο του καταλαμβάνει ἡ Μέλλουσα Κρίση. Οἱ ἄλλοι τρεῖς τοῖχοι περιέχουν Ισομεγέθεις εἰκόνες, πού σχηματίζουν τέσσερις δριζόντιες καὶ δέκα κάθετες σειρές.

Στήν τετάρτη (τήν ἐπάνω) σειρά τῶν τριῶν τοίχων ιστοροῦνται θέματα ἀπό τούς 24 οἶκους τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Παναγίας. Ἡ βόρεια πλευρά συμπληρώνεται μέ δεξιά ἄλλα θέματα, πού είναι ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ, τό Χαῖρε τῶν Μυροφόρων, τά θαύματα τοῦ Παραλύτου καὶ τοῦ Τυφλοῦ, τό Μαρτύριο τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου καὶ τή Σφαγή τῶν Νηπίων.

Οἱ τρεῖς πρώτες σειρές τῶν εἰκόνων περιέχουν σκηνές ἀπό τά μαρτύρια Ἅγιων. Τά θέματα τους ιστοροῦνται μέ τή σειρά τοῦ Συναξαρίου καὶ ἀρχίζουν ἀπό τήν 1η Σεπτεμβρίου. Στήν ἐπάνω σειρά (τήν τρίτη) ἔχουν ἀγιογραφηθεῖ μαρτύρια Ἅγιων πού ἡ μνήμη τους ἐορτάζεται τούς μῆνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο, Νοέμβριο καὶ Δεκέμβριο. Στή δεύτερη σειρά είναι μαρτύρια Ἅγιων τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου. Στήν πρώτη (πάνω δηλαδή ἀπό τό θύφος τῶν στασιδίων) είναι μαρτύρια Ἅ-

γίων τῶν μηνῶν Μαΐου, Ἰουνίου, Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου.

9. Ἱερά λείψανα – Κειμήλια

a). Τό Μοναστήρι τῶν Σταγιάδων ἀλλοτε ἦταν πλουσιότατο σέ ἄγια λείψανα καὶ Ἱερά κειμήλια. Πολλά ἀπό αὐτά λεηλατήθηκαν ἀπό ξένα στρατεύματα ἢ καταστράφηκαν ἀπό τίς κατά καιρούς πυρκαγιές. Σχετική μαρτυρία ἀποτελεῖ τό ἔγγραφο πού ἔστειλε τό 1917 τό Ἡγουμενοσυμβούλιο τῆς Μονῆς στὴν Ἰ. Μητρόπολη. Ἀναφέρεται σ' αὐτό ὅτι μαροκινοί στρατιώτες (πού ὑπηρετοῦσαν τότε στὸ γαλλικό στρατό) ἀφήρεσαν ἀπό τό Μοναστήρι πολλά ἀντικείμενα μεγάλης ἀξίας.

Οι ἄγιοι Κωνσταντίνος καὶ Ἐλένη

‘Απόδοση τιμῆς
σε Ι. Λείψανα

Κατά τή μεταπολεμική περίοδο άρκετά ιερά λείψανα καὶ κειμήλια μεταφέρθηκαν στήν Ι. Μονή Βαρλαάμ τῶν Μετεώρων γιά ἀσφαλή διαφύλαξη. Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος στό τευχίδιό του γράφει τά ἔξης: «Τεμάχια τῶν τιμίων λειψάνων τοῦ ιερομάρτυρος Χαραλάμπους, τοῦ ιαματικοῦ Παντελεήμονος, τῆς ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, τοῦ μάρτυρος Τρύφωνος, τοῦ ιεροῦ Χρισοστόμου, τοῦ ὁσίου Νίκωνος, τῶν ἀγίων Διισμυρίων, Βαρθολομαίου, τάς ἀγίας κάρας τοῦ μάρτυρος Σεργίου καὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.....”Όλα αὗτά στίς πονηρές μέρες τοῦ συμμοριτοπολέμου μετεφέρθησαν γιά ἀσφάλεια στό Μοναστήρι τοῦ Βαρλαάμ, δησπού καὶ βρίσκονται σήμερα, χωρίς νά

παύσουν νά ἀποτελοῦν θησαυρό πνευματικό τῶν
Σταγιάδων».

Γιά τά ιερά κειμήλια μεταξύ άλλων γράφει

*Τό ιερό
Εὐαγγέλιο (ιη' αι.)*

Τό Αγιο Ποτήριο (ιη' αι.)

καὶ τά ἑξῆς: «Τρία ιερά Εύαγγέλια μέ διαφόρους παραστάσεις ἐπαργυρωμένας καὶ ἐπιχρυσωμένας, ἐκδόσεων 1695, 1785, 1791. Δυό ἀργυροσμαλτωμένα ἅγια Ποτήρια, τό ἔνα τοῦ 1735 καὶ τό ἄλλο τοῦ 1821. Δεκαέξι σταυροὶ στολισμένοι μέ πετράδια καὶ μαργαριτάρια. Τρία ἐπιτραχήλια, τό ἔνα μέ τὸν Εύαγγελισμὸν καὶ τοὺς ἀγίους Πέτρον, Παῦλον, Βασίλειον, Χριστόστομον, Γρηγόριον, Ἀθανάσιον, Νικόλαον, Σπυρίδωνα, Πρόχορον, καὶ Στέφανον· τό δεύτερο μαῦρο χρυσοκέντητο καὶ τό τρίτο χρυσοκεντημένο καὶ λίγο ἐφθαρμένο.

Καὶ αὐτά ἔχουν μεταφερθεῖ καὶ φυλάγονται σέ ἀσφαλισμένο μέρος στὸ σκευοφυλάκιο τοῦ Μοναστηρίου Βαρλαάμ Μετεώρων».

β) Σήμερα ἡ Ι. Μονὴ κατέχει πέντε κομψές ἀργυρές λειψανοθήκες, πού περιέχουν ιερά λείψανα. Οι τρεῖς περιέχουν τεμάχια ἀπό τίς τίμιες κάρες τῶν ἀγίων Τρύφωνος, Μηνᾶ καὶ Σεργίου. Στίς ἄλλες δύο είναι τοποθετημένα τεμάχια ιερῶν λειψάνων τῶν ἀγίων Χαραλάμπους, Κηρύκου, Παρασκευῆς, Ἀνδρέου, Σώζοντος καὶ Φωκᾶ.

Κατέχει ἐπίστης τρία ιερά κειμήλια, τά ἑξῆς:

1) Ἐνα ἀσημένιο ἅγιο Ποτήριο τοῦ ΙΗ' αἰ. Στή βάση του είναι χαραγμένη ἡ ἐπιγραφή: «ΚΤΗΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΠΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΧΡΥΣΙΝ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΛΙΝΟΒΩ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΘΥΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ 1783».

2) Ἐνα ξυλόγλυπτο Σταυρό ἀγιασμοῦ μέ ἀσημένιο περίβλημα καὶ βάση, πού φέρει δώδεκα σκαλιστές παραστάσεις (ἔξι σέ κάθε πλευρά). Οι

παραστάσεις είναι φτιαγμένες μέ πολλή ύπομονή και έπιμονή. Άποτελεῖ ἔργο τέχνης. Στό κέντρο τῆς μᾶς πλευρᾶς είναι ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ και τῆς ἄλλης ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Τις περιβάλλουν ἄλλες, σπινθέτες ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, ἡ Βάπτιση τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ὑπαπαντή, ἡ Ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου, ἡ Σταύρωση, ἡ Ψηλάφηση τοῦ Θωμᾶ, ἡ Μεταμόρφωση κ.ἄ.

3) Ἐναὶ ιερό Εὐαγγέλιο, πού ἔχει τυπωθεῖ τό 1872, ἀλλά φέρει ἐπάργυρο ἑξάφυλλο (ντύμα), στό όποιο είναι χαραγμένη ἡ χρονολογία 1783. Θά είναι Ἰωας χρονολογία κατασκευῆς τοῦ ἑξαφύλλου ἢ δωρεᾶς τοῦ Εὐαγγελίου, πού θά είχε κείμενο παλαιότερης ἐκδόσεως.

γ) Φορητές Εἰκόνες. Τρεῖς φορητές εἰκόνες συμπληρώνουν τά υπάρχοντα σήμερα στή Μονή ιερά κειμήλια. 1) Μία ἐπαργυρωμένη και ἐπιχρυσωμένη μέ θέμα τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου. Ἀνάμεσα στόν «Ἄρχαγγελο Γαβριήλ» και τήν «Μητέρα τοῦ Θεοῦ» διαβάζουμε τά λόγια τοῦ Ἀρχαγγέλου: «Χαῖρε Κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετά σοῦ». Πιό κάτω είναι ἡ ἐπιγραφή: «1743 † ΥΠΑΡΟΥΣΑ ΙΚΟΝ ΥΠΑΡΧΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΣΤΑΑΔΙΣ ΔΙ ΕΞΟΔΟΥ ΣΕΡΑΦΗΜ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ».

2) Ἡ δεύτερη εἰκόνα ἔχει θέμα τή Δέηση, δηλαδή τόν Κύριο μέ τήν Παναγία Θεοτόκο (δεξιά του) και τόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο (άριστερά). Στό κάτω μέρος είναι ἰστορημένοι τρεῖς ιεράρχες, οι: Μ. Βασίλειος, ἅγιος Σπυρίδων και Μ. Ἀθανάσιος».

*'Ο Ξυλόγλυπτος
Σταυρός Ἀγιασμοῦ*

Οικτρούς τεκτονικούς μάρτυρας
τίτλον μετανομάσθηκε σε θαυματουργό¹
και διέταξε τον θαυματισμόν του να γίνεται
το πρώτον σταυρόν της Εκκλησίας.
Διά πολλούς αιώνες ο θαυματουργός
επέδειπε την επιτήρηση της θεοτοκίας
και την αποτίναξη των απόβατων
της Αγίας Τριάδος.

3) Τρίτη είναι μία ξύλινη μικρότερη εικόνα, που φέρει ένθρονο τὸν Μ. Ἀθανάσιο. Γιά τίς δύο δεύτερες δέν έχουμε κανένα χρονολογικό στοιχεῖο.

δ) Θαυματουργή Εικόνα. Στό Μοναστήρι ύπηρχε και μία τέταρτη παλαιά εικόνα τῆς Παναγίας. Ήταν θαυματουργή, άλλα έχει άπο χρόνια χαθεῖ. Τήν πήραν μαζί τους γάλλοι και μαροκινοί στρατιώτες, όταν πέρασαν άπό τό Μοναστήρι. Οι κάτοικοι τοῦ χωριοῦ διηγοῦνται γιά τήν εικόνα αύτή τήν έξης Ιστορία: Η εικόνα φορτώθηκε άπό τούς στρατιώτες στό καλύτερο ἄλογό τους. Όταν έφθασαν σέ 1500 μ. άπό τό Μοναστήρι, στήν τοποθεσία Δερβένια, τό ἄλογο ψόφησε. Τότε ο διοικητής τῶν στρατιωτῶν διέταξε και φόρτωσαν τήν εικόνα σέ ἄλλο ἄλογο. Άλλα σέ άπόσταση ἄλλων 1500 μ., στήν τοποθεσία Σβαρνίστρα, συ-

νέβη τό ίδιο καί στό δεύτερο ἄλογο. Μέ νέα διαταγή ή εἰκόνα φορτώθηκε σέ τρίτο ἄλογο. Καὶ αὐτό δμως, μετά ἀπό δύο χλιόμετρα, στήν τοποθεσία Ἀϊ-Λιάς, ἔπαιθε τό ίδιο.

Κατόπιν, μέ διαταγή τοῦ διοικητοῦ, φορτώθηκε τήν εἰκόνα ἔνας ἀξιωματικός. Ἀρχισαν δυμως νά ἀρρωσταίνουν οἱ στρατιώτες του. Τότε κατάλαβαν ὅλοι ὅτι ἡ εἰκόνα δέν ἡθελε νά ἀκολουθήσει. Ἀποφάσισαν νά τήν ἀφήσουν κάπου. Τήν ἀφησαν, δηνας λέγεται, σ' ἔνα ἐρημικό Μοναστήρι, πού συνάντησαν στήν πορεία τους, σέ μακρινή περιοχή ἀπό τίς Σταγιάδες. Ἀπό τότε παρά τίς προσπάθειες ἀναζητήσεώς της ἡ εἰκόνα δέν ἔχει βρεθεῖ.

10. Τό κτιριακό συγκρότημα

"Ἐνα κτιριακό συγκρότημα περιβάλλει τό Καθολικό καί τόν ύπόλοιπο χῶρο τῆς αύλης ἀπό τίς τρεῖς πλευρές. Ἡ ἀνατολική πλευρά τοῦ χώρου τοῦ Μοναστηριοῦ (πίσω ἀπό τό Καθολικό) περικλείεται μέ ἔνα παμπάλαιο καί πανύψηλο τοῖχο. Σέ μιά πέτρα του σημειώνεται ἡ χρονολογία 1869, πού ἴσως νά είναι τῆς κατασκευῆς του. Ἡ ὑπαρξη τοῦ τοίχου είναι ἀναγκαία γιά λόγους προστασίας καί ἀσφαλείας.

"Από τίς οίκοδομές τῆς Μονῆς μεγαλύτερη είναι ἡ ἐπιβλητική πτέρυγα, πού καλύπτει ὅλοκληρη τή μεσημβρινή πλευρά της καί τό ἔνα τρίτο τῆς δυτικῆς. Είναι τό διώροφο παλαιό κτίριο, μέ ψηλοτάβανα δωμάτια τόσο στό ισόγειο ὅσο καί στόν ἐπάνω ὅροφο. Πρίν εἰκοσιδύο χρόνια

Η διώροφη πτέρυγα. Η νοτία πύλη του Καθολικού

έγιναν έργασίες συντηρήσεώς της, μέ τις όποιες διατηρήθηκε καί διασώθηκε. Έγιναν παράλληλα άναγκαιες διαρρυθμίσεις καί βελτιώσεις του κτιρίου, πού τό κατέστησαν Ικανό νά χρησιμοποιούνται δύο σχεδόν οί χώροι του.

Τό κεντρικό καί δυτικό τμῆμα τοῦ ἐπάνω ὁρόφου τῆς πτέρυγας καταλαμβάνουν τά κελλιά τῶν μοναχῶν. Στό ἀνατολικό τμῆμα τοῦ ίδιου ὁρόφου είναι τό Δεσποτικό. Πρόκειται γιά ἔνα χώρο ἀπομονωμένο, μέ δική του ξεχωριστή είσοδο, πού περιέχει τά στοιχειώδη, ώστε νά διαμένει ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης, ὅταν χρειασθεῖ νά παραμείνει στό Μοναστήρι. Έδω ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Τρίκκης καί Σταγών κυρός Διονύσιος ἀπομονωνόταν γιά τό συγγραφικό του ἔργο.

Παλαιό μαρμάρινο ύπερθυρο

Στό Ισόγειο (ΑΜ) είναι ή κουζίνα, ή καθημερινή τράπεζα, χώροι άποθηκεύσεως και έργαστηριο. Τήν προσοχή μας προσελκύει μία έπιγραφή σκαλισμένη στό πέτρινο ύπερθυρο πού καλύπτει τήν πόρτα, ή όποια δδηγεί από τό προαύλιο στήν τράπεζα τῶν ἀδελφῶν. Διαβάζουμε: «ΤΑ ΠΑΡΟΝ ΚΤΗΣΜΑΤΑ ΕΚΤΗ ΤΗΚΑΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 1859 ΔΗΑ ΣΗΝΗΔΡΟΜΗΣ ΧΡΗΣΤΟΦΟΡ Η(Ε)ΡΟΜΟΝΑΧ( ) ΜΑΗ ΚΗ».

Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες και τή θέση τῆς έπιγραφῆς τό τμῆμα αύτό τῆς οίκοδομῆς ξανακτίσθηκε μετά τά μέσα τοῦ περασμένου αιώνα. Τοῦτο βέβαια δέν μπορεῖ νά άποκλεισθεῖ, ἐφ' ὅσον καί στίς ήμέρες μας (πρίν λίγα χρόνια) στό ίδιο τμῆμα τοῦ Ισογείου, γιά λόγους έξυπηρετή-

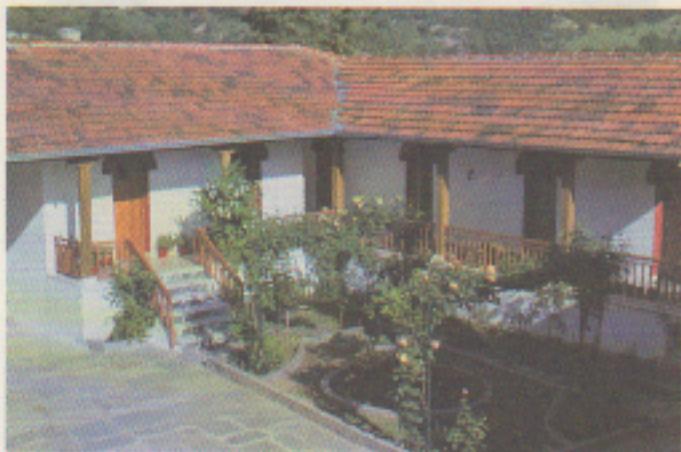
σεως, έγιναν έσωτερικές διαρρυθμίσεις, χωρίς νά θιγούν ούτε ό επάνω όροφος ούτε οι έξωτερικοί τοίχοι.

Στό κέντρο είναι τό άρχονταρίκι και δυτικά ή έπισημη τράπεζα μέ τήν άπαραιτητη κουζίνα της. Άναμεσα στό άρχονταρίκι και τήν τράπεζα ένας χώρος μεγάλου δωματίου, άνοικτός πρός τήν αύλη, μέ τοξοτό τοίχο πού τοῦ προσδίδει ιδιαίτερη χάρη, χρησιμοποιεῖται γιά θερινό καθιστικό.

Δύο χαμηλές πόρτες (ή μία άκριβως άπεναντι άπό τήν άλλη), πού όδηγούν άπό αύτό ή μία στό άρχονταρίκι και ή άλλη στήν τράπεζα, φέρουν διακοσμημένα πέτρινα πλαίσια. Στό επάνω μέρος τους άναγράφεται ή χρονολογία 1797, τής κατασκευῆς τους. Οι ξύλινες πόρτες είναι καινούργιες, πού άντικατέστησαν παλαιές σκαλι-

Τό Άρχονταρίκι

Η πτέρυγα σήμερα

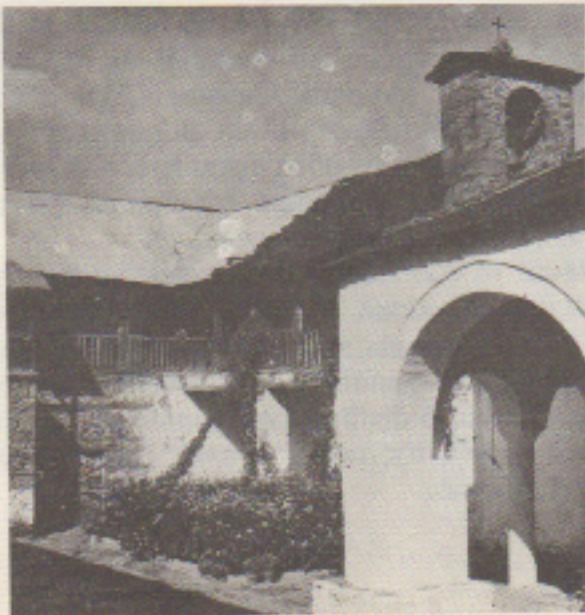
στές άλλα κατεστραμμένες.

Η νέα οίκοδομή, τοῦ βορειοδυτικοῦ τμήματος, περιέχει χώρους γιά ύποδοχή καὶ περιποίηση ἐπισκεπτῶν καὶ προσκυνητῶν. Ἐχει ἀκόμη: χώρο καθιστικό, μερικά κελλιά, βοηθητικούς χώρους κ.ἄ. Η πτέρυγα αὐτὴ καταλήγει στὸ «παπαδικό», πού είναι ἔνα μικρό διαμέρισμα γιά τὴν διαμονὴ τοῦ λειτουργοῦ ιερέα.

Μετά τὸ «παπαδικό» ἀκολουθεῖ ἔνα διώροφο μικρό παλαιό κτίσμα. Είναι τὸ παλαιότερο, ἵσως τοῦ ΙΑ' αἰ. Περιέχει ἔνα μεγάλο δωμάτιο (πάνω καὶ κάτω). Στὸ δωμάτιο τοῦ Ισογείου, πού είναι κατασκότεινο, διότι δέν ἔχει παράθυρα, λέγεται ὅτι στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας λειτουργοῦσε Κρυφό Σχολειό.

Τμήμα παλαιάς πτέρυγας (άριστερά)

Στήν ίδια πλευρά

Τέλος, ή βορειοανατολική πλευρά του κτιρίου καλύπτεται μέ σεν νέο κτίσμα. Είναι διώροφο άλλα μικρό. Οι χώροι του πού βλέπουν στήν αύλη του Μοναστηριού έχουν μερικά κελλιά. Οι άλλοι, πού βλέπουν πρός τό δρόμο, έξω άπό τό Μοναστήρι, άποτελούν τόν ξενώνα. Έχει ξεχωριστή είσοδο (άπό τό δρόμο) και προσφέρεται, έπειτα άπό συνεννόηση, γιά νά φιλοξενηθεί μιά δμάδα προσκυνητῶν.

Από τό θερινό καθιστικό
(Φωτογραφ. A. Τλούπα, Λάρισα)

Ο Ξενώνας

Συναδέλφωση κτιρίων (παλαιοῦ-νέου)

11. Βιβλία

Δέν έχουν όλα τά Μοναστήρια ειδικό χώρο βιβλιοθήκης. Κατέχουν δμως όλα ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο άριθμό βιβλίων, παλαιών ή νέων. Αύτά τοποθετούνται συνήθως σε ξπιπλα και φιλοξενούνται στό γραφείο τοῦ ήγουμένου, στήν τράπεζα ή σε άλλους κατάλληλους χώρους. Τά παλαιά βιβλία, δταν είναι κάποιας άξιας, φυλάσσονται σε άσφαλή τόπο.

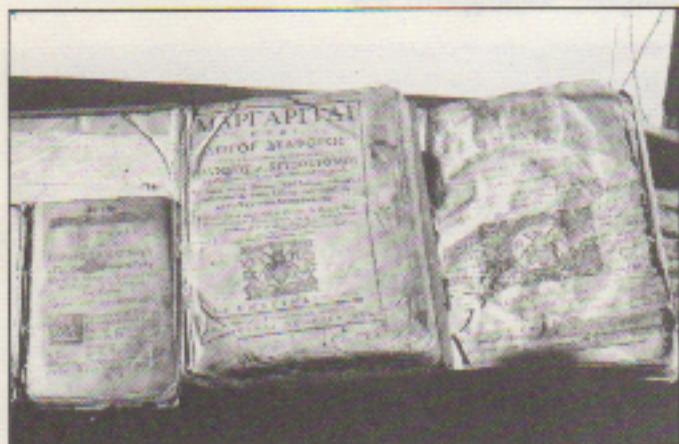
Στήν Ι. Μονή Σταγιάδων ύπάρχουν άρκετά βιβλία. Άνερχονται περίπου στά 800 και είναι πνευματικού περιεχομένου, έκδόσεις τῶν τελευταίων δεκαετιῶν. Άναμεσά τους θά βροῦμε βίους άγιων και άσκητῶν, πατερικά και άσκητικά κείμενα, θεολογικά και θρησκευτικά θέματα, βιογραφίες, κηρύγματα κ.ά.

Συνταγμάτιον Ἰκετηρίων Κανόνων-Εύχων
καὶ Θεοτοκάριον (Ιζ' αι.)

Τά παλαιά βιβλία είναι λίγα και άνηκουν στίς έκδόσεις των δύο προηγουμένων αιώνων. Μεταξύ άλλων ύπαρχουν ιερά Εύαγγέλια, Ψαλτήρια, Όρολόγια, Μηναῖα, Παρακλητική, Πεντηκοστάριο, Εύχολόγια, Θεοτοκάρια, Διατάξεις Ιερῶν ἀκολουθιῶν, ἀκολουθίες Ἅγιων, Συναξάρια, Λόγοι Πατέρων, Κυριακοδρόμια, Φιλοκαλία, Ἐξομολογητάρια, Πηδάλιο κ.ἄ.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν: 1) Τό Θεοτοκάριο τοῦ Μοναχοῦ Ἅγαπίου τοῦ Κρητάς, ἔκδοση 1688. 2) Τό Ψαλτήρι, κείμενο-ἔρμηνεία τοῦ ίδιου. 3) Ἐνα χειρόγραφο Ἐξομολογητάριο, πού ἐπισφραγίζεται μέ τῇ φράσῃ «τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα. 1785 μῆν Μάρτιος». 4) Ἡ «Διάταξις τοῦ Ἱερο-

Ἴεροδιακονικόν. Μαργαρίται Ίω. Χρυσοστόμου.
Κατηχητικόν...

διακόνου. Πῶς ὄφειλει ὑπηρετῆσαι τῷ Ἱερεῖ». Στό τελευταίο φύλλο ό κάτοχός του σημειώνει: «Ἐνθύμησις ἀφ' ὅντας ἔχειροτονήθηκα Διάκονος 1785 μήν Νοέμβριος 11». 5) Μαργαρίται - Λόγοι τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, "Ἐκδοση τοῦ 1774 κ.ἄ.

12. Τό Κοιμητήριο

Σέ κάθε Μοναστήρι είναι ἀπαραίτητος ἔνας τόπος γιά τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν, τό λεγόμενο Κοιμητήριο. Σύμφωνα μὲ διάφορα Τυπικά Ἡ. Μονῶν ὁ τόπος αὐτός πρέπει νά καθορίζεται ἔξω ἀπό τὸν περίβολό τους. «Οτε τὶς τῶν ἀδελφῶν τελευτήσειε, μετά προστούσης ἐπιταφίου ὑμνωδίας ἐνταφιαζέσθω ἐν οἷς πόρρω τῆς μονῆς ἔκαστος βούλεται», ἀναφέρει ἔνα μοναστηριακό Τυπικό.

Στήν Ἡ. Μονὴ Σταγιάδων τό Κοιμητήριο ἔχει δημιουργηθεῖ σέ παράπλευρο ἀγρόκτημα, πού είναι βορειοανατολικά ἔξω ἀπό τὸν περίβολό της. Μόνιμο διάκοσμο –ἐπειτα ἀπό τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως— ἔχει ἔνα μικρό κτίσμα, πού ἔγινε γιά τή μετά τὴν ἐκταφή διαφύλαξη τῶν ὀστῶν τῶν μοναχῶν. Ἐδῶ τοποθετήθηκαν καὶ ὅλα τὰ ὀστᾶ πού βρέθηκαν σέ παλαιό ὀστεοφυλάκιο τῆς Μονῆς.

Τό σημερινό Κοιμητήριο ἐγκαινιάστηκε μέ τὴν ταφή τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα Γενναδίου μοναχοῦ, προηγουμένου τῆς Μονῆς. Τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ π. Γεννάδιος πέρασε

Τό Κοιμητήριο μέ τό Όστεοφυλάκιο

γιά λόγους ύγειας σε άνδρικό μοναστήρι τής περιοχῆς 'Αττικῆς. Ήταν όμως διακαής έπιθυμία του όπως μετά τό θάνατό του τόν μεταφέρουν γιά ένταφιασμό στήν Ι. Μονή Σταγιάδων, τήν όποια ύπηρέτησε μέ αύταπάρνηστη και πλήρη άφοσίωση έπι 15 χρόνια.

Η έπιθυμία του έγινε σεβαστή τόσο άπό τήν Μονή στήν όποια άφησε τήν τελευταία του πνοή δοσο και άπό τήν Μονή Σταγιάδων. "Ετσι μετά τό θάνατό του (13-1-1984) ή σορός του μεταφέρθηκε και ένταφιάσθηκε στό πρώτο μνήμα τοῦ καινούργιου Κοιμητηρίου.

Γ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ

«Τό φρόνημα τῆς σαρκός
θάνατος·
τό δέ φρόνημα τοῦ Πνεύματος
ζωή καὶ εἰρήνη».

(Ρωμ. η' 6)

«Ἐάν ἀγαπᾶς τὴν μετάνοιαν
ἀγάπησον καὶ τὴν ἡσυχίαν·
ἔξωθεν γάρ τῆς ἡσυχίας
οὐ τελεῖται μετάνοια».

(Ιασάκ Σύρος)

Εισαγωγικά

Όσα έχουν έκτεθεί στίς προηγούμενες σελίδες άνήκουν στή μία πλευρά τής Ιστορίας τής Μονῆς, σ' έκείνην πού σχετίζεται μέ τό ύλικό στοιχείο της, δηλαδή τις οίκοδομές καὶ τήν τέχνη.

Όμως στά Μοναστήρια έχουμε μία αισθητή παρουσία τοῦ πνεύματος. Μέσα έκει παρουσιάζεται καὶ συναντάται τό μεγαλεῖο τοῦ Μοναχικοῦ Ιδεώδους. Γίνονται αισθητά ἡ ἐκφραση τῶν πνευματικῶν παλαιοισμάτων καὶ οἱ θαυμάσιοι βιωματικοί καρποί τους.

Ωρα λοιπόν είναι νά στρέψουμε τήν προσοχή μας στή δεύτερη πλευρά τής Ιστορίας τοῦ Μοναστηριοῦ. Σ' έκείνην πού τήν «ἔγραψαν καὶ τήν γράφουν» οι Μοναχοί μέ τούς πνευματικούς ἀγῶνες καὶ τίς δραστηριότητές τους ἢ μέ τήν ἐν γένει μοναχική πολιτεία καὶ ζωὴ τους.

Η ἔξεύρεση περιορισμένων στοιχείων τής Ιστορίας αύτῆς μᾶς ἀναγκάζει νά προσφέρουμε μία σύντομη καὶ συνοπτική εἰκόνα τής Ιστορίας τῶν Μοναχῶν τοῦ χθές καὶ τοῦ σήμερα.

Άποψη της Μονής

1. Προηγουμένων έποχων

Η ζωή του Μοναστηριού των προηγουμένων αιώνων παραμένει στό μεγαλύτερο τμήμα της άγνωστη. Τά σχετικά στοιχεία, πού έχουν διασωθεῖ, είναι πολύ όλιγα καὶ δέν έπαρκοῦν νά μᾶς δώσουν πλήρη ἡ ἐστω μία ίκανοποιητική εικόνα της. Είναι δύμως ἀναμφισβήτητο δτι τό Μοναστήρι στό παρελθόν γνώρισε ήμέρες τόσο πνευματικῆς ἀκμῆς δσο καὶ παρακμῆς. Σέ περιόδους παρακμῆς ὁ ἀριθμός των μοναχῶν ἦταν μικρός. Ἀρκετές φορές ἔφθασε στούς δυδ-τρείς ή καὶ μόνο στόν ἡγούμενο. Σέ περιόδους δύμως ἀκμῆς ὁ ἀριθμός γινόταν καὶ ἀρκετά μεγάλος.

Σημασία έχει ότι και στίς πολύ δύσκολες σπιγμές (όπως στά χρόνια τής τουρκοκρατίας), δταν οι κάτοικοι τών γειτονικών χωριών, γιά νά σωθοῦν, έγκατέλειπαν τά χωριά τους, οι πατέρες τοῦ Μοναστηρίου έμεναν έκει άμετακίνητοι και άγρυπνοι φρουροί. Δέν μποροῦσαν νά άφησουν τό Μοναστήρι νά έρημώσει, άλλ' ούτε –και μάλιστα περισσότερο τότε– νά έγκαταλείψουν τήν πνευματική άποστολή και προσφορά τους μέ τήν άδιάκοπη λατρεία και προσευχή τους γιά τήν πίστη, γιά τήν πατρίδα, γιά τήν προστασία και τή σωτηρία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Και τό έκαναν αύτό χωρίς νά ύπολογίζουν τούς όποιουσδήποτε κινδύνους, πού άπειλοῦσαν άκόμη και αύτή τή ζωή τους.

Τό ιασάγειο τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου

Πολλοί μοναχοί, πού φλέγονταν άπό τόν πόθο τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας καὶ προτίμησαν «τὸν βίον τῆς ἀσκήσεως», ἐπειδὴ ἐπιθύμησαν «τὴν ἀπόταξιν παντός ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», βρῆκαν στόν ἡσυχὸν χῶρο τοῦ Μοναστηρίου τόν κατάλληλον τόπον γιά τὰ πνευματικά τους παλαιόσματα καὶ τῇ ζωῇ τῆς αὐτοασκήσεως. Ἐκεῖ κατά τόν Θεόδωρο τόν Στουδίτη πέτυχαν «τὴν ἐγκράτειαν τῶν παθῶν, τὴν ἐπιστασίαν τῶν λογισμῶν καὶ τὴν διηνεκήν πάλην πρός τούς ἀοράτους ἔχθρους».

Σέ προηγούμενες ἑποχές ἡ Ἱ. Μονή εἶχε ἀξιόλογη περιουσία. Μέ τὴν ἐργατικότητα τῶν μοναχῶν, μὲ τίς ἀγορές καὶ τίς δωρεές πού ἔγιναν, εἶχαν ἀποκτηθεῖ μεγάλες ἐκτάσεις γῆς, πολυάριθμα κοπάδια αιγοπροβάτων καὶ ἀγελάδων, μελίσσια κ.ἄ. Σάν παράδειγμα ἀγορᾶς μπορεῖ νά ἀναφερθεῖ τό δάσος τοῦ Ριγκλόβου. Εἶχε ἀγορασθεῖ ἀπό τούς Τούρκους τόν Μάρτιο τοῦ ἔτους 1783, ὅπως ἀναφέρεται σέ σχετικό πωλητήριο ἔγγραφο, στό ὁποῖο σημειώνονται καὶ τά δρια τοῦ δάσους. Μάλιστα μέ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 60 / 27-6-1934 ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Δικαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἀναγνωρίζεται «ώς ἴδιωτικόν, ἀνήκων εἰς τὴν Ἱ. Μονήν Σταγιάδων τό δάσος Ριγκλοβον τῆς περιφερείας Καλαμπάκας, ἐκτάσεως περίπου 12.000 στρεμμάτων».

“Ο, τι δμως ἀπέκτησε τό Μοναστήρι, οἱ μοναχοί του δέν τό κράτησαν γιά τούς ἑαυτούς τους. Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου περὶ ἀγάπης καὶ περὶ ἐλεημοσύνης τούς ἐνέπνεαν καὶ τούς ὑποκινοῦσαν νά πράττουν ὅ, τι τούς ἦταν δυνατό στίς διάφο-

ρες περιπτώσεις και περιστάσεις. "Αλλωστε οι μοναχοί ποτέ δέ λησμονούν τή μοναχική ἀρχή «δένδρον ἄκαρπον, ἀσκητής ἀνελεήμων» (Ισαάκ ὁ Σύρος). Μάλιστα συχνά φέρνουν στό νοῦ τους τή σύσταση τοῦ Ὁσίου Νείλου τοῦ ἀσκητοῦ, πού ἔκανε σ' ἕνα μοναχό, δτι «ἀπαντα πόνον ποιήσεις ἔως τῆς ὁσίας ἀγάπης ἐπιτεύξῃ, δτι, ταύτης ἀπούσης, δφελος τῶν παρόντων οὐδέν».

Μέ πνεῦμα λοιπόν ἐλεημοσύνης και φιλανθρωπίας τό Μοναστήρι παρεχώρησε στό παρελθόν μεγάλες ἔκτάσεις γῆς σέ κατοίκους γειτονικῶν χωριών. Δέχθηκε ἀπαλλοτριώσεις (ὅπως τό 1924, πάνω ἀπό 6.000 στρέμματα ἀγροκτημάτων), πού δόθηκαν σάν γεωργικοί κλῆροι σέ ἀκτήμο-

Η Σταγιάδειος αἰθουσα

νες κατοίκους τῶν Σταγιάδων καὶ τοῦ Κακοπλευρίου. "Όλα δημοσιεύθηκαν μέσω της Δημόσιας Επικοινωνίας της Επαρχίας Αργολίδας στην περιοχή της Μονής Μετεώρου.

Στά πρώτα χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ 1960 ἡ Ι. Μονή τῶν Σταγιάδων, πού εἶχε κάποια οικονομική εὐχέρεια, ἐπὶ Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κυροῦ Διονυσίου, διέθεσε χρήματα καὶ κτίσθηκε στά Τρίκαλα, δίπλα στό Έπισκοπεῖο, μία εύρυχωρη αίθουσα. Πρόκειται γιά τή Σταγιάδειο

Εκθέσεως Αρχαιοτήτων της Επαρχίας Αργολίδας στην οποία παρουσιάζονται αρχαιολογικά έργα της περιοχής της Αργολίδας.

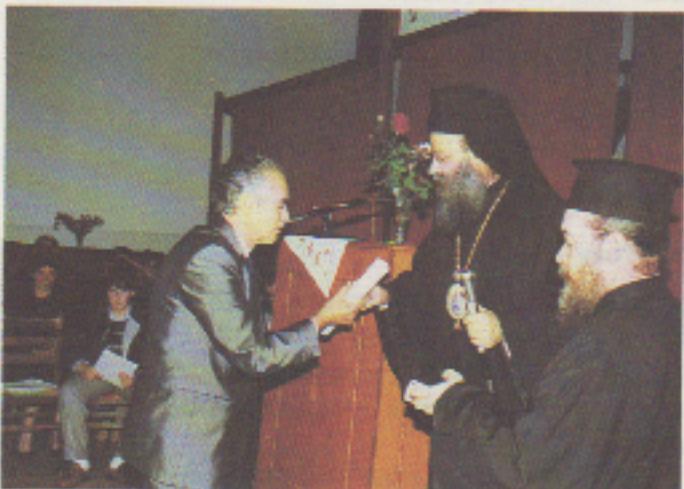
Οι αρχαιολογικοί αντικείμενοι παρουσιάζονται στην έκθεση στην Αίθουσα Μετεώρου της Ι. Μονής Μετεώρου.

Άγιασμός έγκαινίων Έκθέσεως Βυζαντινής Αγιογραφίας στή Σταγιάδειο, μέ τόν έορτασμό τῶν 600 χρόνων τῆς Ι. Μονῆς Μ. Μετεώρου

αιθουσα, πού άνοικοδομήθηκε τό 1963, γιά νά
έξυπηρετήσει τό πολύπλευρο πνευματικό έργο
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

‘Από τότε μέχρι σήμερα στή μεγάλη αύτή αϊ-
θουσα (χωροῦν πάνω ἀπό 350 καθίσματα) έγιναν
συχνά διαλέξεις καὶ ἄλλες ὁμιλίες, Ἱερατικές Συ-
νάξεις, γενικές συγκεντρώσεις τῶν διαφόρων Το-
μέων τοῦ πνευματικοῦ ἔργου, εἰδικές ἑορτές,
Ἐκθέσεις βιβλίου καὶ ποικίλες ἄλλες ἐκδηλώ-
σεις. ‘Επί πλέον στά δύο γραφεῖα τοῦ κτιρίου
έξυπηρετήθηκαν Κατηχητικά Σχολεῖα, Μαθητικές
‘Ομάδες, Κύκλοι μελέτης Ἀγίας Γραφῆς κ.ἄ.

‘Ο Σεβασμιώτατος Πρόεδρος τῆς Σχολῆς μέ τόν
διευθυντή της ἀρχιμ. Γεώργιο Στέφα ἐποδίδουν Πτυχίο
Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Διάλεξη στή Σταγιάδειο

2. Ήταν άνδρικό

Μέχρι τό φθινόπωρο του 1968 τό Μοναστήρι ήταν άνδρικό. Άπο τά έλαχιστα έγγραφα τῆς Μονῆς, πού έχουν διασωθεῖ, μᾶς είναι γνωστά λίγα μόνον όνόματα κληρικῶν, πού έζησαν σ' αὐτήν.

Περί τό έτος 1860 –καί αγνωστο γιά πόσα χρόνια– ήγούμενος ήταν ὁ παπα-Χριστοφόρος, έφημέριος ὁ Μελέτιος καὶ ἀδελφοί οἱ "Ανθίμος καὶ Γρηγόριος.

Στά χρόνια μετά τόν πόλεμο τοῦ 1940-1941

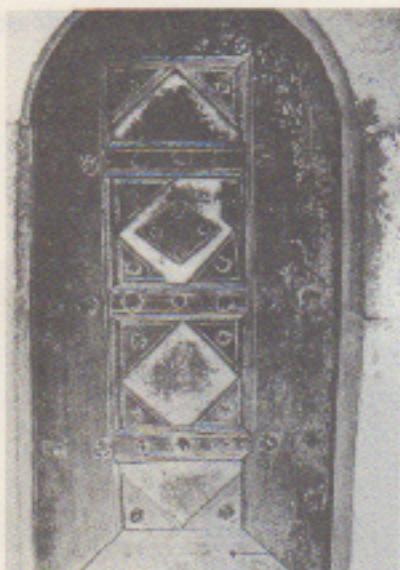
Ο π. Γεννάδιος
Βαδέλας

ήγούμενος ήταν ό αρχιμανδρίτης Μόδεστος Άνδρομανάκος. Περί αύτοῦ γίνεται λόγος ειδικός σε έπόμενες σελίδες τοῦ παρόντος.

Τελευταῖος ήγούμενος χρημάτισε ό μοναχός Γεννάδιος Βαδέλας. Ἐργάσθηκε στό Μοναστήρι μέ πολλή ἀγάπη καὶ ἀφοσίωση, μέ καλοσύνη καὶ μέ δλες του τις δυνάμεις ἐπί δεκαπέντε χρόνια.

Ήταν μέχρι τέλους ἐργατικός καὶ ἀκούραστος, νοικοκύρης καὶ πεντακάθαρος, καλοδεκτικός καὶ φιλόξενος. Ἡ προτροπή τοῦ Μ. Εύθυμιου «θάρσει γε ὅτι ἔαν ύμεῖς πάντας τούς παραβάλλοντας ύμῖν ξένους τε καὶ ἀδελφούς μετά πλ-

Παλαιά ξύλινη πόρτα
(Άρχειο Φωτ. Α.Τ - Λ)

στεως δεχόμενοι ἀξίως θεραπεύσητε, οὐ μή ἐγκαταλείπῃ Κύριος τὸν τόπον τοῦτον ἀπό τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος» ἡταν πάντοτε καὶ πεποίθησή του καὶ πράξη του. Τὴν ἐμπρακτή ἀγάπη του, πού πρόσφερε μέ πνευματικούς καὶ ύλικούς τρόπους, γεύτηκαν πολλοί προσκυνητές τῆς Μονῆς.

Δέν εἶχε σπουδάσει, ἀλλά εἶχε μία γενικότερη μόρφωση, μάλιστα μόρφωση ψυχῆς, πού τὴ μαρτυροῦσαν ἡ πολύπλευρη πεῖρα καὶ οἱ πολλές ἀρετές του. «Οσοι τὸν γνώρισαν, διατηροῦν στή μνήμη τους ὅτι ἡταν πάντοτε καὶ πρός δλους εύγενής, εύχαριστος, περιποιητικός καὶ διδακτικός.

Φερόταν σύμφωνα μέ τήν ἀκόλουθη ὑπόδειξη τοῦ Μεγ. Βασιλείου: «Λόγος ἀνωφελῆς, καὶ ὁ διά τῆς πρὸς ἄλλήλους ὀμιλίας μετεῳρισμός ἀκαιρος, ἀπειρημένος ἔστω. Ἄλλ' εἴ τι χρήσιμον πρὸς οἰκοδομήν τῶν ψυχῶν, τοῦτο προσήκει λαλεῖσθαι μόνον, καὶ αὐτά τά χρήσιμα εὐτάκτως κατά τὸν πρέποντα καιρόν λαλεῖσθαι παρά τῶν τοιούτων προσώπων οἵς ἐπιτέτραπται τό λαλεῖν».

Κάποτε δμως κλονίστηκε ἡ ὑγεία του καὶ οἱ δυνάμεις του ἐλαττώθηκαν. Ἡ ὥρασή του μειώθηκε στό ἐλάχιστο. Ἐφθασε σέ σημεῖο νά μήν μπορεῖ νά ἀνταποκρίνεται στίς ὑποχρεώσεις του καὶ στίς πολλές ἀνάγκες τοῦ Μοναστηριοῦ, στό ὅποιο χρόνια δλόκληρα ἦταν μόνος. Ἐπρεπε λοιπόν νά ἀποσυρθεῖ ἀπό τίς εύθύνες. Σέ ποιόν δμως νά ἀφήσει τή φροντίδα τῆς Μονῆς; Δέν τοῦ ἔκανε ἡ καρδιά νά τό ἀφήσει ἐγκαταλειμμένο. Ὁ πόνος καὶ ἡ ἀγάπη του γι' αὐτό ὑπερνικοῦσαν τή σωματική του ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία. Παρέμεινε μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ὁ Θεός καὶ ἡ Παναγία θάβροῦν κάποτε μιά λύση.

Ἐτσι καὶ ἔγινε. Ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ θυσία τοῦ π. Γενναδίου δέν ἔμειναν ἀβράβευτες. Κάποια ἡμέρα ἡ Παναγία ἔφερε ἀλλους ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ νά ἀναλάβουν τήν εύθύνη καὶ τή φροντίδα τοῦ Μοναστηριοῦ της. Ὁταν παρουσιάσθηκε ἡ ἀπρόσμενη αὐτή λύση, ὁ Γέροντας εὐχαρίστησε τόν Κύριο καὶ τήν Παναγία Μητέρα του, ἡσύχασε καὶ μέ πολλή ικανοποίηση γιά τή συγκεκριμένη λύση τής διαδοχῆς τραβήχθηκε στήν ἀκρη.

Ὦταν κατόπιν εἶδε ὅτι ὅλα ἀρχισαν νά πη-

γαίνουν καλά, άπομακρύνθηκε σέ αλλη περιοχή, όπου ύπηρχαν οι προϋποθέσεις νά προσέξει τήν ύγειά του. Έκει έμεινε μέχρι τήν ήμέρα πού ο Κύριος τόν προσκάλεσε άπό τή στρατευόμενη στή Θριαμβεύουσα Έκκλησία Του.

3. Γίνεται γυναικείο

Τό Φθινόπωρο τοῦ 1968 ή Παναγία κάλεσε στό Μοναστήρι της μιά δύμαδα έπτα γυναικών Μοναχῶν. Ή Άδελφότητα μέ ήγουμένη τήν Οσιωτάτη Μοναχή Θεονύμφη Κανταρτζῆ έλκύστηκε άπό τή γαλήνη καί τήν ήσυχία τοῦ Μοναστηριού καί μεταφυτεύθηκε σ' αύτό. Σέ ένα τέτοιο τόπο έξασφαλίζεται περισσότερο ή ψυχική ήρεμία καί άνάπauση. Τό βεβαιώνει καί ο δσιος Νείλος ο άσκητής μέ τούς λόγους του: «Καλόν ή ήσυχία, δτι τό βλάπτον ούχ δρᾶται, τό δέ ούκ δραθέν ού δέχεται διάνοια· τό δέ μή γενόμενον έν ταύτη, ού κινεῖ τή φαντασία τήν μνήμην, τό δέ μή κινοῦν τήν μνήμην ούκ έρεθίζει τό πάθος· πάθους ού κινουμένου, γαλήνην έχει βαθείαν, καί ειρήνην τά ένδον».

Οι άδελφές ξεκίνησαν τή νέα πνευματική τους πορεία μέ τήν έγκριση καί εύλογία τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου τους Διονυσίου καί μέ σύνθημά τους τό τοῦ δσίου Αθανασίου τοῦ Μετεωρίτου: «μία γνώμη, έν θέλημα· ἐξ ίσου παλαίειν καί τό ένα φρονεῖν· βρῶσις τε καί πόσις καί ένδυμα, ώς τόν έσχατον ούτω καί τόν πρώτον έχειν». Έν τῷ μεταξύ έκδόθηκε καί δημοσιεύθηκε

ή Υπουργική άπόφαση 172381/12-12-1968 μέ τήν όποια η Μονή μετετράπη άπό άνδρων σε γυναικεία. (ΦΕΚ 19/18-1-1968, τεύχος δεύτερο).

Μέ τίς καθημερινές λειρές άκολουθες (τελοῦν ολες τοῦ είκοσιτετράρου), μέ τόν άτομικό κανόνα καὶ ἀγώνα τους, μέ τή μελέτη καὶ ἄλλα πνευματικά μέσα καὶ ἐφόδια οἱ ἀδελφές στόχεψαν στήν «τῆς ψυχῆς σωτηρίαν». "Αλλωστε «πάντες οἱ τά τοῦ βίου προθύμως καταλιπόντες, πάντως ἡ διά τήν μέλλουσαν βασιλείαν· ἡ διά πλήθος ἀμαρτημάτων· ἡ διά τήν εἰς Θεόν ἀγάπην τοῦτο πεποιήκασιν», ύπογραμμίζει ὁ ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.

Οι ἀδελφές ἅρχισαν ἀμέσως καὶ τά διακονή-

τοικανά πράγματα να προσέρχονται στην Ιερά Μονή της Αγίας Τριάδος στην Καρδίτσα. Η μοναχή Ειρήνη έγινε η πρώτη μοναχή της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος στην Καρδίτσα. Η μοναχή Ειρήνη έγινε η πρώτη μοναχή της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος στην Καρδίτσα. Η μοναχή Ειρήνη έγινε η πρώτη μοναχή της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος στην Καρδίτσα. Η μοναχή Ειρήνη έγινε η πρώτη μοναχή της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος στην Καρδίτσα.

Άναγνωση Προοιμιακού

'Έργοχειρα Άδελφων

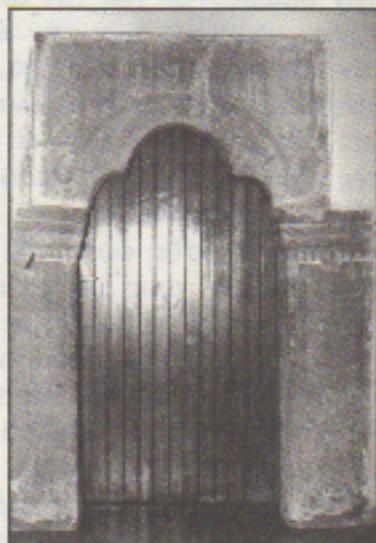
ματα μέ τό έργόχειρό τους, δημοσίευσαι σέ
ένα κοινόβιο, γιά νά λειτουργεῖ σωστά και όμαλά,
νά γίνεται καλή συντήρηση και νά ύπάρχει ή έν-
δεδειγμένη καθαριότητα. Τό κυριότερο έργόχει-
ρο είναι ή κατασκευή κεντημάτων ή διαφόρων
ἀναμνηστικών μικροτεχνίας ή έργων πυρογρα-
φίας. Κατά διαστήματα παρασκευάζεται εύωδια-
στό θυμίαμα και καθαρό κερί, μέ τά όποια έφο-
διάζονται και άλλα Μοναστήρια ή ναοί τῆς περι-
φερείας.

Παράλληλα γίνονται και άλλες τακτές, έκτα-
κτες ή περιοδικές έργασίες στούς χώρους τοῦ
Μοναστηρίου ή και γεωργοκτηνοτροφικοῦ χαρα-
κτήρα. "Έτοι ύπάρχουν πάντοτε έργασίες και οι
μοναχές πού άσχολούνται συνεχῶς μποροῦν νά

έπαναλαμβάνουν τούς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ταῖς χρείαις μου ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται» (Πράξ. κ' 34).

Όλα δυνατά αὐτά γίνονται μέσα στό πνεῦμα και τήν ἀτμόσφαιρα τῆς προσευχῆς. Ο μοναχός ζει κατά κανόνα σύμφωνα μέ τήν ἀποστολική προτροπή «ἀδιαλείππως προσεύχεσθε» (Α' Θεσσ. ε' 17). Προσπαθεῖ νά ἐπιτυγχάνει ἐκείνο πού διατυπώνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναϊτης ὅτι «διακονῶν ἔστι, σώματι μέν ἀνθρώποις παρεστώς, νοῦ δέ ἐν οὐρανοῖς διά προσευχῆς κρούων».

Η Ἀδελφότητα ἔδωσε ιδιαίτερη σημασία και στήν πνευματική προσφορά. Πρόσεξε πρώτα τίς Ιερές ἀκολουθίες. Μέ τή σωστή ἔκφραση τῶν ὅ-

Παλαιό πέτρινο πλαίσιο πόρτας

Τό θερινό Καθιστικό

σων διαβάζονται καὶ τὴν ἀρμονική ἀπόδοση τῶν ὑμνῶν, δημιουργοῦν τὴν ὥρα τῶν ἀκολουθιῶν τὴν κατάλληλη ἀτμόσφαιρα, στὴν ὧδη οἱ ψυχές βοηθοῦνται νά προσεύχονται καὶ νά ἀνατείνονται, νά ξεκουράζονται καὶ νά γίνονται ἐπιδεκτικές τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Νά γαληνεύουν καὶ νά ἀναζωογονοῦνται.

Ἐπειτα, στίς ὥρες τῆς ἀναστροφῆς καὶ τῆς ἐπικοινωνίας τους μέ τούς προσκυνητές, ἡ ἀπλότητα καὶ ἡ σοβαρότητά τους βοηθοῦν, ὥστε οἱ πνευματικοί λόγοι τους νά γίνονται ἀποδεκτοί καὶ νά ἐπιδροῦν οἰκοδομητικά.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ Σταγιάδες συχνά καταφεύγουν στὸ Μοναστήρι καὶ γιά ἄλλου εἴδους βοήθεια. Ὄταν προκύπτει ἀνάγκη παροχῆς πρώτων βοηθειῶν ἡ ἀπλῆς νοσηλευτικῆς περιθάλ-

ψεως, έκει έξιπηρετοῦνται ἀπό τίς ἀδελφές πού
ἔχουν σχετικές γνώσεις καὶ ἐμπειρίες.

Δέν εἶναι ύπερβολή ὅτι κάθε προσκυνητής τοῦ Μοναστηριοῦ αἰσθάνεται σ' αὐτό ὅτι εἶναι τόπος πνευματικῆς ἀνατάσεως καὶ ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως. "Ἄλλωστε πολλοὶ χριστιανοί, πού
ἔζησαν μοναστηριακά βιώματα, ἐπανέλαβαν κατόπιν στά σπίτια τους τὸν ψαλμικό στίχο «εἰς τὰ
ὅρη ψυχή ἀρθῶμεν, δθεν βοήθεια ἥκει» (ἀναβαθ-
μός πλ. Α' ᾧχου).

Η τράπεζα

4. Κείμενα μετατροπής

α) Γιά τή μετατροπή τής μονῆς ἀπό ἄνδρων
σέ γυναικεία ἑστάλη τό ἀκόλουθο ἔγγραφο:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ

Ἄριθ. πρωτ. 1415

Ἐν Τρικάλοις τῇ 25 Νοεμβρίου 1968

Πρός

Τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον

τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Εἰς Ἀθήνας

Ἡ ἀρχαιοπρεπῆς ἐπὶ τῶν Χασίων Ἱερά Μονῆ
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων (1000 μ. Χ.),
τῆς θεοσώστου ἡμῶν Ἐπαρχίας, μετά τὴν κατό-
πιν πολλῶν βασανιστηρίων θανάτωσιν ὑπό τῶν
κομμουνιστοσυμμοριτῶν τοῦ ὁσίου καθηγουμέ-
νου αὐτῆς Μοδέστου Ἀνδρομανάκου (Πιστοὶ ἄ-
χρι θανάτου, σελ. 209) καὶ τὴν ύπ' αὐτῶν λεηλά-
τησιν ἀπάστης τῆς κινητῆς αὐτῆς περιουσίας, πε-
ριέπεσεν εἰς τελείαν ἐρήμωσιν.

Εἰς τὴν θλιβεράν αὐτήν κατάστασιν εύρόν-
τες τὴν Ἡ. Μονήν τῷ 1959, δτε, θείᾳ χάριτι, ἀνε-
λάβομεν τὴν διαποίμανσιν τῆς Ἡ. Μητροπόλεως
Τρίκκης καὶ Σταγῶν, προσεπαθήσαμεν νά τὴν
διασώσωμεν ἐκ τῆς ὀλοσχεροῦς καταστροφῆς,
ἀνεγείραντες ἐκ θεμελίων τὴν ἐκ πυρκαιᾶς κατα-
στραφεῖσαν κατά τὸν συμμοριτοπόλεμον βορείαν
αὐτῆς πλευράν καὶ ἐπισκευάσαντες τὰ λοιπά κτί-

σματα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ώς και τόν ἐν τῷ μέσῳ
τῆς αύλης Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ και ἀγιογραφημέ-
νον ὅλον κατανυκτικόν Ἱερόν ναὸν και τό ἀρ-
χαῖον μετά τρούλλου μαγειρεῖον. Ἐάν δμως ἐπε-
τύχομεν, σύν Θεῷ, τήν ἀνδριθωσιν τῶν ὄλικῶν
ἐρειπίων τῆς Ἱ. Μονῆς, δέν ἡδυνήθημεν, παρά
τάς ἐντόνους ἡμῶν προσπαθείας, νά ἐπιτύχωμεν
και τήν ἐπάνδρωσιν της. Εἰς μόνον γέρων μονα-
χός, ο π. Γεννάδιος Βαδέλλας, μέ μειωμένην αι-
σθητῶς τήν ὄρασιν, ἐγκαταβιοὶ ἐν αὐτῇ χωρίς
ἐλπίδα, δυστυχώς, προσελεύσεως ἄλλων, διά νά
δυνηθῇ ἡ Ἱερά Μονή, ὑπό τό σημερινόν της
σχῆμα, ἵνα συνεχίσῃ τήν πορείαν της.

Τούτου ἔνεκα, ὑπ' αὐτῆς τῆς σκληρᾶς πραγ-
ματικότητος πιεζόμενοι, ἥχθημεν εις τήν ἀπόφα-
σιν, διά νά μή κλείσῃ τελείως ἡ ἀρχαία αὕτη Μο-

Ο μακαριστός Διονύσιος σέ έπισκεψή του στή Μονή

Ο θόλος του τρούλου

νή, ἀπό ἀνδρών, νά τήν μετατρέψωμεν εις γυναικείαν, ἐγκαθιστώντες ἐν αὐτῇ ἀδελφάς τινας.

Οὗτῳ, πιστεύομεν, ὅτι θά διασωθῆ ἡ Ἱερά Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων καὶ θά συνεχίσῃ ὑπό τήν νέαν της μορφήν τήν πορείαν της, ἀποβαίνουσα πλέον ἡ πρότερον εὐεργετική διά τούς χριστιανούς τῶν πέριξ χωρίων, ἀναπτύσσουσα καὶ Ἱεραποστολικήν δρᾶσιν.

"Οθεν, παρακαλοῦμεν εὐλαβῶς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον ὅπως, ἐγκρίνουσα τὴν ἐν λόγῳ ἀπόφασιν ἡμῶν, προβῆ εἰς τάς δεούσας ἐνεργείας παρά τῷ Ὑπουργείῳ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπαιτουμένου Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Εύπειθέστατος
† Ό Τρίκκης και Σταγών Διονύσιος

β) Μετά τήν ένδεδειγμένη ένέργεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδόθηκε ἡ ἀκόλουθη Ἀπόφαση:

**ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Ἄριθ. 172381

Περὶ μετατροπῆς τῆς Ἀνδρώας Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων εἰς Γυναικείαν τοιαύτην.

Λαβόντες ύπ' ὅψει τό ἄρθρον 23 τοῦ Νόμου 671/43, τὴν ύπ' ἀριθ. 26/30-3-59 γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργείου καὶ τὴν ύπ' ἀριθ. 2415/25-11-68 πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν περιελθοῦσαν ἡμῖν διὰ τοῦ ύπ' ἀριθ. 7145/3002/28-11-68 ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποφασίζομεν:

Μετατρέπομεν τὴν Ἀνδρώαν Ἱεράν Μονήν τῆς Θεοτόκου Σταγιάδων Καλαμπάκας εἰς Γυναικείαν τοιαύτην, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Δεκεμβρίου 1968

Ο Γεν. Δ/τῆς

Ν. ΓΑΛΙΔΑΚΗΣ

Σημ. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργείου δημοσιεύθηκε στὸ Φ.Ε.Κ.
19/18-1-1969 Τεῦχος

Ἡ βρύση τοῦ Καθιστικοῦ

5. Τρεῖς ἀκούραστοι Λευίτες

Θάναι ἀδικαιολόγητη παράλειψη ἂν στίς σε-
λίδες τοῦ βιβλίου μας δέ γίνει κάποιος λόγος
γιά τρεῖς Λευίτες τῆς Μητροπολιτικῆς μας περι-
φερείας, οι ὁποῖοι μέ τὴν ἄγαπη τους καὶ τὴν
ἐπί ἀρκετά χρόνια ἱερατική προσφορά τους συμ-
παραστάθηκαν στὴν πνευματική πορεία τῆς.
Πρόκειται γιά τὸν ἀείμνηστο Ἀρχιμ. Χαρίτωνα
Σαρρῆ, Κηθηγούμενο τῆς Ἱ. Μονῆς Βαρλαάμ
πρῶτα καὶ κατόπιν τῆς Μεταμορφώσεως τῶν Με-
τεώρων, γιά τὸν μακαριστὸ Ἱερέα π. Ἰωάννη Πα-
πανίκο, Ἐφημέριο τοῦ χωριοῦ Σταγιάδες καὶ γιά
τὸν σημερινό Ἐφημέριο τοῦ Μοναστηριοῦ Αἰδεα.
π. Χρῆστο Λάλη.

α) Ό π. Χαρίτων διετέλεσε πνευματικός τῆς Ἀδελφότητος τῆς Μονῆς τῶν Σταγιάδων ἀπό τό έτος 1968 μέχρι τῆς τελευτῆς του (1984). Ἡ πνευματική πατρότητα τῆς Ἀδελφότητος τοῦ ἀνατέθηκε ἀπό τὸν τότε Μητροπολίτη Τρίκκης καὶ Σταγῶν μακαριστό Διονύσιο καὶ διατηρήθηκε καὶ μετά τὴν ἐκδημία ἑκείνου. Τὴν ἀναγνώρισαν καὶ ἀνανέωσαν καὶ οἱ μετέπειτα Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες κ.κ. Σεραφείμ, Στέφανος, Σεβαστιάνος (ὁ Ἐλασσώνιος, ὃς Τοποτηρητής) καὶ Ἀλέξιος.

Ἡ πνευματική προσφορά τοῦ π. Χαρίτωνος στὴν Ἱ. Μονὴ Σταγιάδων ἦταν ὄντως σημαντική καὶ ἀξιόλογη. Γιά τὴν ἐπιτέλεση τοῦ καθήκοντός του αὐτοῦ δέν ὑπολόγιζε τὴν ἀπόσταση τοῦ Μοναστηρίου οὕτε τίς καιρικές συνθῆκες τῆς περιοχῆς, οἱ ὁποῖες τούς χειμερινούς μῆνες ἦταν φοβερά δύσκολες. Μετέβαινε ἑκεὶ κατά διαστήματα, γιά νά ἔξομολογεῖ, νά καθοδηγεῖ, νά στηρίζει ἀλλά καὶ νά ἀγιάζει μέ τὰ ιερά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας τίς ψυχές τῶν Ἀδελφῶν. Ἡσαν πνευματικά του παιδιά καὶ εἶχε εὐθύνη γιά τὴν πορεία τους. Μάλιστα ἀρκετές Ἀδελφές ἀπό τὸν π. Χαρίτωνα ὅδηγήθηκαν στὴ μοναχική ζωή καὶ πολιτεία.

Ταιριάζει νά μεταφέρουμε ἐδῶ ἑκεῖνο πού ἔχουμε γράψει γιά τὸν μακαριστό Γέροντα σέ ἄλλο βιβλίο μας: «Μέ τὴ συμβουλή καὶ τίς ὑποδείξεις του βοήθησε ούσιαστικά τίς ἀδελφές στὸν πνευματικὸν ἀγώνα γιά τὸν καταρτισμό καὶ τὸν ἀγιασμό τους. Τίς βοήθησε ἀκόμη νά ἀντιμε-

τωπίζουν σωστά τις κάθε είδους δυσκολίες και τά προβλήματα. Τις ένθαρρυνε πάντα και τις ένέπνεε νά άγωνίζονται τόν καλόν άγώνα. Ἐπαναλάμβανε μέ δικές του λέξεις παραινέσεις τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, δηποτείνεις ή ακόλουθη:

«Κάθαρε σαυτήν ἐν λόγῳ καὶ σοφίᾳ,

Ἴνα λαμπρά τῷ λαμπρῷ πάντα ζήσῃς τόν
αἰῶνα·

Κρείσσων γάρ αὕτη πολύ τῆς φθαρτῆς συ-
ζυγίας...

Κάλλει δέ λάμπε ψυχῆς ἐκ Θεοῦ κοσμουμέ-
νη.

“Οψιν δ’ ἀρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σω-
φρόνων,

Μή που πλήξῃς, η πληγῆς ἐκ μώμου τοῦ
Βελία...

Σύ δέ τοῦ πλάνου κόσμου τάς στροφάς ἐκ-
φυγοῦσα,

Εἰσελθε εἰς τά ἄγια τῶν ἀγίων γελῶσα...»

“Ἄλλοτε πάλι θυμόταν καὶ ἔλεγε πατερικούς λόγους, δηποτείνεις τόν ακόλουθο τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ: «Ἐπεθύμησας παρθενίαν; διατήρησον ἐντολάς, καὶ ὁ Κύριος χορηγήσει σοι αὔτήν». Γεγονός πάντως είναι, δτι οἱ ἀδελφές πού τόν είχαν Γέροντα θά τόν ἐνθυμοῦνται πάντα μέ ιδιαίτερη συγκίνηση καὶ θά ἀντλοῦν ἀπό τήν ἐνθύμησή του δύναμη ἀγωνιστική».

β) Ὁ π. Ἰωάννης Παπανίκος ὑπηρέτησε στή Μητρόπολή μας ως Ἱερεύς ἀπό τό έτος 1937

μέχρι τό 1980, πού συνταξιοδοτήθηκε. Τοποθετήθηκε πρώτα στήν 'Ενορία τοῦ χωριοῦ Τσούγκουρο (σήμερα "Άγιος Δημήτριος") τής ἐπαρχίας Καλαμπάκας καί κατόπιν μετατέθηκε στήν ένορία τοῦ χωριοῦ του, στίς Σταγιάδες. Έκεī ἐργάσθηκε ἐπί 23 ἔτη. Γιά τή θριαμβεύουσα Έκκλησία ἔφυγε τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1983.

'Ο π. Ιωάννης ἦταν ἄνθρωπος τοῦ καθήκοντος. Ήταν φιλακόλουθος, πιστός τηρητής τῶν ιερῶν μας παραδόσεων καί ἔξυπηρετικός σέ δλους. Εἶχε πνεῦμα καί πολίτευμα ἀγιοπατερικό. Διακόνησε τήν Έκκλησία μέ ἀφοσίωση καί αύταπάρνηση. Ήταν σεμνός κληρικός καί οἰκοδομοῦσε καθένα συνομιλητή του. Προσπαθοῦσε πάντα νά ἀνταποκρίνεται στήν προτροπή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμόθ. δ' 12).

Παράλληλα μέ τά ένοριακά του καθήκοντα ἔξυπηρετοῦσε καί τίς λατρευτικές ἀνάγκες τῆς Μονῆς, ἡ ὁποία στά περισσότερα χρόνια τῆς Iερατείας του δέν εἶχε δικό της ιερέα. Καί τό ἔκανε αὐτό πάντα μέ πολλή προθυμία καί καλή διάθεση. Τίς καθημερινές καί τίς ἑορτάσιμες ἡμέρες (κατά διαστήματα ἀκόμη καί τίς Κυριακές) τελοῦσε τή Θεία Λειτουργία στό Μοναστήρι καί προέτρεπε τούς χωριανούς νά προσέλθουν καί ἐκείνοι ἐκεί. "Ετσι τό Μοναστήρι τόσο ἐπί ἡγουμενίας τοῦ μακαριστοῦ π. Γενναδίου δσο καί κατόπιν, πού ἐγκαταστάθηκε ἡ γυναικεία Ἀδελφότης, ἔξυπηρετήθηκε ἀνετα, χωρίς νά στερηθεῖ τή λατρευτική ζωή.

Οι ἀδελφές τῆς Μονῆς δέ θά λησμονήσουν τὴν σεβάσμια μορφή τοῦ ἀειμνήστου π. Ἰωάννη οὔτε τὴν αἰσθητή καὶ οὐσιαστική συμπαράστασή του σέ ὡρες προβληματισμοῦ καὶ δυσκολιῶν, μάλιστα τῶν πρώτων χρόνων τους. Θά ἐνθυμούνται πάντα τίς πατρικές του συμβουλές, τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν πνευματικότητά του, περισσότερο μάλιστα τῇ χαρακτηριστική διακριτικότητά του.

γ) Ὁ τρίτος Λευίτης, ὁ π. Χρῆστος Λώλης, διακονεῖ τὸ Μοναστήρι στά τῆς λατρείας ἀπό τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας του (τὸ ἔτος 1974) μέχρι καὶ σήμερα ἀδιάλειπτα καὶ ἀκούραστα. Ἐπί δεκαεπτά χρόνια – χειμῶνες καὶ καλοκαρια μὲ τίς ἀνάλογες δύσκολες συνθῆκες – ἀνεβαίνει στὸ Μοναστήρι Κυριακές καὶ Ἑορτές, γιά τίς ιερές ἀκολουθίες καὶ ίδιαίτερα γιά τὴν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας.

Σημασία ἔχει ὅτι ὁ π. Χρῆστος μετά τὴν ἐπαγγελματική του σύνταξη ἔγινε Ἱερεύς μέ αποκλειστικό στόχο νά διακονήσει καὶ νά ἔξυπηρετήσει τὸ Μοναστήρι. Είναι ἀνθρωπος ζυμωμένος μέ τὴν Ἐκκλησία καὶ τῇ Λατρείᾳ της, ἐφ' ὅσον τὴν διακόνησε μέ ύποδειγματική ἀφοσίωση ἐπί 25 ἔτη, ὡς δόκιμος Ἱεροψάλτης. Είναι φιλακόλουθος καὶ τὸν διακρίνει ἡ σοβαρότητα, ἡ εὐλάβεια, ἡ σύνεση, ἡ διακριτικότητα καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

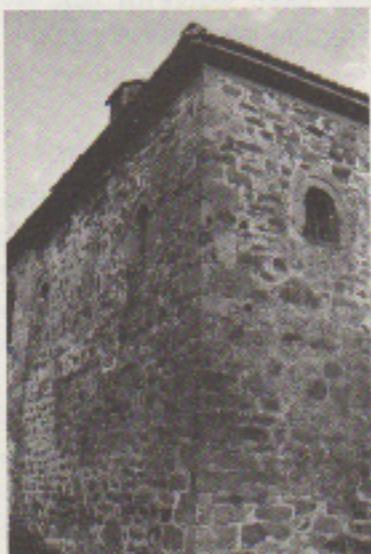
Ἐπί πλέον ἔχει ίδιαίτερο δεσμό μέ τὸ Μοναχισμό, στόν ὃποιο ἔχει προσφέρει δύο σαρκικά παιδιά του, πού είναι μοναχές σέ Κοινόβια Μον-

σπήρια. Μάλιστα ή μία είναι άδελφή της Ίερας Μονῆς Σταγιάδων.

6. Ιστορικές σελίδες

Τό Μοναστήρι τών Σταγιάδων έχει και ιστορικές σελίδες. Δέ μᾶς είναι βέβαια όλες γνωστές. Άπο δεσες έτυχε νά λάβουμε γνώση σημειώνουμε τά άκόλουθα:

α) τό έτος 1904 στό Μοναστήρι φιλοξενήθηκε γιά λίγες ήμέρες ο κορυφαίος μακεδονομάχος Παῦλος Μελάς μέ τούς ανδρες του. Πρίν άναχωρήσει γιά τόν Ιερό άγωνα του, λειτουργήθηκε και στό τέλος κοινώνησε τών Αχράντων Μυστηρίων. Λειτουργός τότε ήταν ο έφημέριος τοῦ χωριού

Tό παλαιότερο κτίσμα

Σταγιάδων Αιδεσ. Ἰωάννης Νίκου ἡ Παπαγιαννάκης.

β) Ἀργότερα φιλοξενήθηκε καὶ ἄλλη προσωπικότης. Τότε ἦταν ἐπιλοχίας, ἐπειτα ἔφθασε στό βαθμό τοῦ ἀντιστρατήγου. Κατόπιν ἔγινε ὑπουργός, πρωθυπουργός καὶ ἀντιβασιλέας.

Οἱ ἀείμνηστοι Γεώργιος Κονδύλης τὴν ἐποχὴν ἐκείνη ὑπηρετοῦσε ως ἐπικεφαλῆς τοῦ στρατιωτικοῦ τμῆματος τῆς διαχωριστικῆς γραμμῆς τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων. Τό φυλάκιο του ἦταν δύο χιλιόμετρα μετά τὸ χωριό Σταγιάδες, στὴν τοποθεσία «Καροκιόλια» (ὅροθετική γραμμή τῶν συνόρων ἀπό τὸ 1821 μέχρι τὸ 1912). Οἱ Κονδύλης ἐπισκεπτόταν τακτικά τὸ Μοναστήρι καὶ συχνά διανυκτέρευε ἐκεῖ. Φαίνεται πώς ἀντλοῦσε δύναμη ἀπό τὴν χάρη τῆς Παναγίας.

7. Μαρτυρική σφραγίδα - Ἀρχιμ. Μόδεστος

Τό Μοναστήρι κατέχει καὶ μαρτυρική σφραγίδα. Τό πιό βασικό καὶ χαρακτηριστικό στοιχεῖο τοῦ «έμβληματός» της ἀποτελεῖ ἡ μαρτυρική μορφὴ τοῦ χαρισματούχου, ἐναρέτου καὶ εὐλαβεστάτου Ἡγουμένου τῆς μακαριστοῦ ἀρχιμανδρίτου **Μοδέστου Ἄνδρομανάκου**.

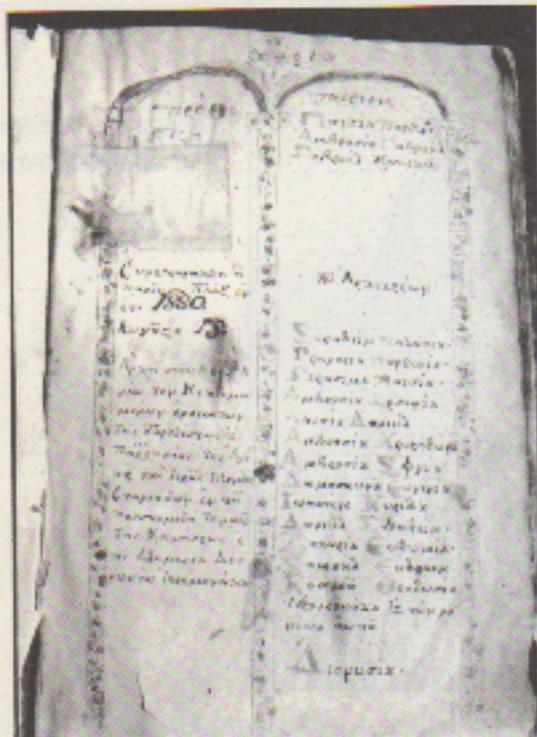
Ἡ δλη πνευματική του συγκρότηση καὶ ἀκτινοβολία εἶχε καταστῆσει τὸν ἄγιο αὐτὸν ἄνθρωπο φωτεινό φάρο στούς χριστιανούς πολλῶν χωριῶν τουλάχιστον τῆς περιφερείας. Ἠταν ἔξαιρετος κληρικός, ἀριστος καὶ συναρπαστικός λει-

Ο Αρχιμ. Μόδεστος
Ανδρομανάκος

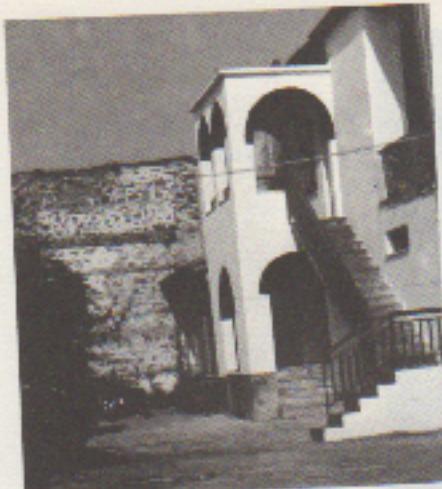
τουργός, θαυμάσιος καί μέ ισχυρή ἐπίδραση ἔξομολόγος καί Ἱεροκήρυξ.

Ο ἀείμνηστος Μητροπολίτης Τρίκκης καί Σταγῶν κυρός Χερουβείμ σε ἔκθεσή του τῆς 31 Μαρτίου 1947 πρός τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταξύ ὅλων γράφει γιά τὸν π. Μόδεστο: «...ἄνθρωπος ἀνυποκρίτου ἀρετῆς, ελικρινῆς καί φιλαλήθης, πνευματικῶς κατηρτισμένος, ἀνίκανος ἀπό χαρακτῆρος οὐ μόνον νά διαπράξῃ ἄλλα καί νά σκεφθῇ τό παραμικρότερον κακόν. Διά τῆς διδασκαλίας του ἐπ' ἐκκλη-

Παλαιό βιβλίο
Διπτύχων

σίας, διά τοῦ ζωντανοῦ παραδείγματός του, διά τῶν συμβουλῶν καὶ νουθεσιῶν του πρὸς τούς χριστιανούς καὶ διά τῆς ἔξομολογήσεως, ἣν τῇ ἀδείᾳ ἡμῶν ἐξησκει εἰς ὅλα τὰ χωρία, κατέστη τό ἀντικείμενον τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ τῶν χριστιανῶν καὶ μὲ τό ἥρεμον ὑφος του εἶχε κατορθώσει πολλούς νά φέρη εἰς τὴν ὁδὸν τῆς

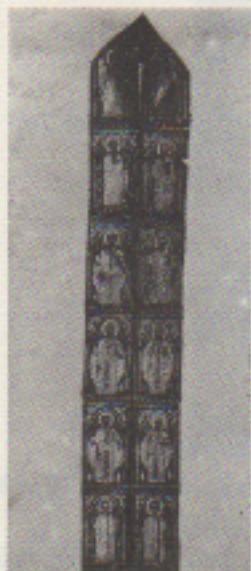

'Η οικάλα τοῦ Δεσποτικοῦ

εύαγγελικῆς ζωῆς» (Κ. Βοβολίνη: 'Η Έκκλησία εἰς τὸν ἄγωνα τῆς Ἐλευθερίας).

'Ο δέ μακαριστός Μητροπολίτης Διονύσιος προσθέτει: «Μέ τὴν γνήσια ἀρετὴν καὶ τὸν καλὸν χαρακτήρα του κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ πολλοὺς χριστιανούς. Ἡταν πάντα κοντά στοὺς ἐνορίτας του διδάσκοντας καὶ συμβουλεύοντάς τους. (Μητροπολίτου Λήμνου Διονυσίου: Πιστοί ὅχρι θανάτου. Ἀθῆναι 1959).

'Ο π. Μόδεστος τὴν Ε' Κυριακή τῶν Νηστειῶν (30 Μαρτίου τοῦ 1947) σέ κήρυγμά του, πού ἔκανε κατά τῇ Θ. Λειτουργίᾳ στὸν 'Ι. Ναό τοῦ χωριοῦ Μαλακασίου (ἐκεῖ ἔκανε χρέη ἐφημερίου), στιγμάτισε τίς ἀπρεπεῖς ἐνέργειες κομμουνιστῶν τῆς περιφερείας, νά γράψουν ὑβριστικά συνθήματα κατά τῆς θρησκείας μας σέ τοίχους τῆς Έκκλησίας καὶ νά χρησιμοποιήσουν τό ναό ώς κρησφύγετό τους.

Παλαιό Έπιτραχήλιο
(Άρχειο Φωτ. Α.Τ - Λ)

Γιά τή στάση του αύτή ύστερα άπό τρεῖς ήμέρες (2 Απριλίου) ό π. Μόδεστος συνελήφθη καὶ ὀδηγήθηκε, τάχα γιά ἄνακριση, στό χωριό Ἀμπελοχώρι. Κατόπιν τόν πῆγαν στήν Καστανιά, στόν Κλεινοβό καὶ στήν Καλογριανή. Ἐκεῖ λειτούργησε καὶ κοινώνησε γιά τελευταία φορά (Κυριακή Βαΐων). Μοίρασε τά βάγια στούς χριστιανούς καὶ τούς συνέστησε νά ἔχουν μεταξύ τους ἀγάπη καὶ ὁμόνοια. Ἐπειτα χαιρέτησε μέ ἀσπασμό τόν ἐφημέριο τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ εἶπε: «Οδηγοῦμαι στό μαρτύριο ἀπό πέντε κομμουνιστές. Είναι ό τελευταῖος μου ἀδελφικός ἀσπασμός».

Μέ τήν πρόφαση τής ἄνακρισεως τόν ὀδηγησαν κατόπιν στή Χρυσομηλιά καὶ ἀπό ἐκεῖ στό

Περτούλι. Σέ σύντομο διάλογο μέ τόν Ἐφημέριο τοῦ Περτουλίου, πού συνάντησε στό δρόμο, εἶπε μεταξύ ἄλλων: «Ἐχω τῇ συνείδησῃ μου ἡρεμη̄, διότι κανένα κακό δέν ἐπραξᾱ». Στήν συνέχεια ὀδηγήθηκε στό Νεραιδοχώρι (σήμερα Χατζηπέτριο), όπου σέ ἔξαντλητικά χάλια καὶ οιδηροδέσμιο τόν παρουσίασαν τῇ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ στό ἀνακριτήριο.

΄Ηταν Μεγ. Παρασκευή, 9 Απριλίου, δταν τόν είδαν δεμένο μέ σχοινί νά τόν ὀδηγοῦν μέ ἄλλους τρεῖς μαζί «ώς πρόβατον ἐπί σφαγήν» στήν θέση Μπαντανίκα, ἔξω ἀπό τό Νεραιδοχώρι.

΄Εκεī τόν κακοποίησαν, τόν βασάνισαν, τόν τρύπησαν μέ μαχαίρια, τόν γύμνωσαν καὶ στό τέλος μέ τό αίχμηρό μέρος ἐνός κασμᾶ ἔθραυσαν τό κεφάλι του. Όταν ἀπό τό στρατό βρέθηκε τό νεκρό σῶμα του ἤταν σέ κυρτοειδή στάση καὶ σέ μορφή κουβαριοῦ!

Μέ τό μαρτυρικό τέλος του ὁ π. Μόδεστος κατατάσσεται στή χορεία τών Μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ χριστιανοί πού ἔχυσαν τό αἷμα τους καὶ θυσίασαν τή ζωή τους γιά τήν πίστη τους είναι Μάρτυρες.

Τούς Μάρτυρες ή Ἐκκλησία ἅρχισε νά τιμᾶ ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Β' αι. Τά δστά τους ἀποτελοῦν γιά τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας «Θησαυρόν ἀτίμητον» καὶ είναι «τιμιώτερα λίθων πολυτελῶν καὶ δοκιμώτερα ὑπέρ χρυσίον».

Είναι λοιπόν μεγίστη ή τιμή τῆς Μονῆς Σταγιάδων νά ἔχει ἔνα δόκιμο μέλος της στή Ιερή χορεία τών Μαρτύρων!

**ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ
ΣΕ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΟΥΣ**

— «Όταν κάθησαι εις τό κελλίον σου,
φρόντιζε νά έκτελής τά τρία ταῦτα:
τό έργοχειρον, τήν ἀνάγνωσιν τῶν ψαλμῶν
καὶ τάς προσευχάς».

(Μ. Ἀντώνιος)

— «Οὕτε μέση πόλις ἐμποδίζει ἡμᾶς
εἰς τό κατεργάζεσθαι τάς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ,
έάν σπουδαῖοι ὥμεν καὶ διεγηγερμένοι,
οὕτε ἡσυχία ὠφελεῖ ἢ ἀναχώρησις κόσμου,
έάν ραθυμῶμεν καὶ ἀμελῶμεν.

(Συμεών νέος Θεολόγος)

Η νοτία είσοδος
τοῦ Καθολικοῦ

τον πατέρα του από την θάνατον σε έναν νέον γενναίον ανθρώπον με την ονομασίαν του Αριστοφάνη. Ο πατέρας του ήταν ο ιερέας της Αγίας Παρασκευής στην Καθολική της Αγίας Παρασκευής στην Αθήνα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

"Όταν ο έπισκέπτης τής Ι. Μονής όλοκληρώσει τό προσκύνημά του και προχωρήσει στήν έξοδό της συνέχεται άπό διάφορες σκέψεις και ποικίλα συναισθήματα. Τόν συνέχουν ίσως περισσότερο τά βιώματα πού δοκίμασε γενικά στό Μοναστήρι και ιδιαίτερα στόν κατανυκτικό χώρο τοῦ Καθολικοῦ.

Οι πιο πολλοί διαπιστώνουν δτι μέσα έκει ύποκινείται ο προσκυνητής νά ένασχοληθεί μέ τόν έαυτό του και νά προσεγγίσει περισσότερο τόν Θεό. Παρορμάται νά άγωνιστεί πιό θνητόμα και έπιμονα γιά τόν καταρτισμό του και γιά τόν έξαγιασμό τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου.

Κάποιος προσκυνητής πού βρέθηκε στήν Μονή σέ Εσπερινό μιᾶς Παρασκευῆς, έντυπωσιάστηκε ιδιαίτερα άπό έναν ύμνο και ζήτησε άπό τίς Άδελφές νά τοῦ δώσουν τό κείμενο. Ο ύμνος άπευθύνεται στήν Ύπεραγία Θεοτόκο, ή

όποια παρακαλεῖται νά βοηθήσει τόν προσευχόμενο νά ύπερνικήσει κάθε άνθρωπινη άδυναμία καί νά προικιστεῖ μέ συγκεκριμένες ἀρετές. "Ετοι θά μπορέσει νά άναδειχθεῖ τέλειος ἄνθρωπος, καί χρήσιμος στήν κοινωνία. Τότε θά έχει τίς προϋποθέσεις νά γίνει κάποιες δξιος πολίτης τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ο υμνος παρουσιάζει ένδιαφέρον καί γιά πολλούς ἄλλους, γιά δλους μας. Ταιριάζει λοιπόν νά άποτελέσει καί τό έπισφράγισμα τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Τόν παραθέτουμε:

«Ἄγια Θεόνυμφε ἀγνόν,
σεμνόν με καὶ σώφρονα,
πρᾶον ἡσύχιον κόσμιον,
εὔθῃ καὶ δσιον,
ἀληθῇ ἀνδρεῖον,
φρόνιμον μακρόθυμον,
χρηστόν ἐπιεικῆ τε καὶ μέτριον,
ἄμεμπτον ἄμωμον,
ἀνεπίληπτόν τε ποίησον,
καὶ πρὸς τούτοις
παραδείσου μέτοχον».

(Προσόμοιο Ἐσπερινοῦ
Παρασκευῆς Α' ἥχου).